

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1972

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1972

RYOMGÅRD REALSKOLES ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1972

Redaktion:

Jørgen Pedersen og Niels Anker Højholt

Indhold

K. Basse: Erik Munch	5
K. Basse: Translokationen 1972	8
K. Mejnecke: En rejse på Djurs	13
A. V. Pedersen: Ryomgård Realskole – Kostskole	23
Vidste I det?	27
Dorte Handberg og Stig Jensen: Kanotur på Gudenåen	28
K. Basse: Pluk fra skolens dagbog	29
Tove Korfitzen: Akvareludstilling	41
Dorte Handberg og Stig Jensen: Vinterferie i Norge ...	42
Kirsten Geertsen og Agnete Pedersen: Møde med Ka- lundborg Pigeakor	44
Efterårsfest for gamle elever	47
Frithiof Ørtved	50
Mindefond	52
K. Basse: Nogle meddelelser fra skolen	53
Personalia	67
Afgangsholdene	68
Regnskab	70

GLÆDELIG JUL og GODT NYTÅR!

Erik Munch
(1891 — 1972)

Den 8. juni 1972 døde Erik Munch, 81 år gammel.

Erik Munch blev født i Nørre Vinge ved Tjele, tog lærer-eksamen fra Hjørring seminarium i 1915 og kom i 1917 til Ryomgård Realskole, der 4 år tidligere var startet på bar bund i villa »Svanholm« af Axel Munch, Holden Dall og Hakon Kirkegård.

Ved Axel Munchs død i 1939 blev Erik Munch skolebestyrer og ledede skolen, til han tog sin afsked i 1961.

Mange rige minder har vi om hr. Munch, erindringer, der for mit vedkommende går tilbage til begyndelsen af trediverne.

Som lærer i dansk, naturhistorie og historie var hr. Munch inspirerende. Der var fasthed og flugt over undervisningen. Det dramatiserende kom frem mange steder i timerne, men vel stærkest og smukkest, når Hakon Jarl eller andre af litteraturens hovedpersoner skulle levendegøres for os.

Det billede, man som elev dannede sig af hr. Munch, var indbegrebet af noget stort, stærkt, grundfæstet og engageret.

Som leder af skolen viste hr. Munch mange fine menneskelige egenskaber og en dyb forståelse af menneskelig ufuldkomnethed.

Et rigt sind havde hr. Munch at øse af. Han kunne finde en lille god historie, fortælle den og udlægge den, så tilhørerne forstod, at den virkelig havde noget med deres situation at gøre. Hvor mange gange har vi ikke glædet os over hr. Munchs taler – små taler f. eks. ved en vidnesbyrduddeling eller større taler ved translokationerne.

Hr. Munch har efterladt sig mere end gode minder. Han har givet os inspiration. Hvor mange gange griber man ikke sig selv i – når man vil hæve sig lidt over dagligdagens jævne tale – at sidde med en verslinie og en melodistump i øret:

Men lyset, det vil tændes på morgenrødens kyst –

I livet skal det prøves, hvad våbenet er værd.

Det gælder om at ville og om at ville ret.

Når gerningen blir øvet, blir lykken også sendt

at bringe sejrens krans til sejrens mænd.

I sin sidste translokationstale forestiller hr. Munch sig, hvordan han og fru Munch forlader skolen sammen med dimittenderne: »Men nu er vi nok kommet til skolens port, og fru Munch og jeg må dreje af. Vi vil da ønske for jer, at I, når I engang skal slutte jeres livsgerning, må slutte den med samme glæde og taknemlighed for det, den bragte os, som fru Munch og jeg i dag slutter vor livsgerning.«

Arbejdet, arbejdsglæden og pligtfølelsen er egenskaber, som hr. Munch gerne så fremmet hos medarbejdere såvel som ele-

ver, og som hr. og fru Munch i fællesskab så smukt levende-gjorde.

I et digt fra 1942 slutter hr. Munch med følgende vers:

Jeg er skolens glade kæmpe,
Ryom skoles fuldtro mand.
Jeg har givet livet, givet fuldt og helt.
Lad så håret blive hvidt og ryggen kroget,
øjets brand skal forkynde nu og altid: intet delt.

Ja, her er kæmpet – og kæmpet med glæde. I 44 år har hr. Munch – og fru Munch i endnu længere tid – ofret deres kræfter på den skole, der var deres, på den skoleform, de mente var den rette, og for de elever, der var dem betroet, og som de hver på sin måde tog til deres hjerte. Vi er taknemlige for det forbillede, hr. Munch ved sin travle færden og sin kærlighed til arbejdet har givet os.

I dyb ærbødighed bøjer vi os ved hr. Munchs død. En stor og rig personlighed er ikke mere, og et langt og virksomt liv har fundet sin afslutning i fred.

»Et vi véd, som aldrig dør,
mindet om død mands dåd.«

Knud Basse.

I livets aftensvale,
i livets unge vår,
når gerningen er øvet,
og når den forestår,
når den er ung og let:
det gælder om at ville
og om at ville ret.

For barnet, der er hjemme,
kan dagen være blid;
men går du ud i livet,
da går du ud til strid.
Vil kampens fryd du kende
og aldrig blive træt:
det gælder om at ville
og om at ville ret.

Og skæfted' du et værge,
og smeded' du et sværd,
i livet skal det prøves,
hvad våbenet er værd.
Men vogt den blanke klinge
for rustens gule plet:
det gælder om at ville
og om at ville ret.

Erik Munch.

Translokationen 1972

Ved K. Basse

Må jeg minde jer om, sidst jeg havde jer samlet – et par dage før skriftlig eksamens begyndelse. Jeg lod falde en bemærkning om, at I skulle opfatte eksamen som en festlig afslutning på en række skoleår. Det vakte en vis munterhed her og der.

Og nu: er der ikke god grund til at betragte denne stund som en feststund. Om få minutter sidder I med jeres eksamensbevis i hænderne.

Jeg skal fortælle jer en historie. Den er ganske kort. Den fylder 3 linier.

En ung mand opsøgte engang en viis eneboer.

»Fader,« sagde han til ham, »giv mig et råd.«

»Stil så højt, du kan nå,« svarede den gamle.

Jeg skal senere vende tilbage til historien. Foreløbig vil jeg stille hver enkelt af jer følgende lille opgave: Det resultat, du her har nået, var det resultatet af at stile så højt, du kan nå?

Stil spørgsmålet til dig selv i en lille stund, og svar dig selv ærligt og oprigtigt.

Resultaterne er forskellige, og det bliver svarene nok også.

Hvorom alting er: en epoke i jeres liv er forbi – og I skal videre. En del skal ud i det praktiske liv – nogle skal på andre skoler eller uddannelsessteder. Fælles for jer alle gælder det, at I skal lære mere, og at jeres udvikling skal fortsættes – og I trænger til begge dele – ufærdige, som I er.

I vil nok føle, at I kommer fra et beskyttet miljø – jeres

hjem, jeres skole – til en verden, hvor stormen suser mere uhammet. Det kan nok ikke være anderledes.

Kamp må der til, skal livet gro,
ej kamp blot for dagligt brød,
men kamp for livet i frihed og tro,

thi evig stilstand er død.

siger Kålund.

Kampen kan blive hård og ubarmhertig. Det gælder om at være vel rustet til at stå sig.

»Stil så højt, du kan nå!« betyder ikke, at du med spidse albuer, med tilsidesættelse af din næste, med alle til rådighed stående midler hensynsløst skal stile mod de højeste trin på lønstigen, mod samfundets topstillinger, mod den store berømmelse. Nej, det betyder nok snarere: find den plads i tilværelsen, der stiller krav til din viden, dine evner, dine egenskaber, din fantasi, der får dig til at føle dig i harmoni med dig selv, der får dig til at føle glæde ved arbejdet.

Aksel Sandemose opstiller i én af sine bøger den såkaldte »Jantelov«. Jeg skal citere et par stykker af dens 10 sentenser:

1. du skal ikke tro, at du er noget.
2. du skal ikke tro, at du er lige så god som os.
3. du skal ikke tro, at du er klogere end os.
4. du skal ikke bilde dig ind, at du er bedre end os.
5. du skal ikke tro, at du véd mere end os.
6. du skal ikke tro, at du er mere end os.
7. du skal ikke tro, at du duer til noget.
8. du skal ikke le ad os.
9. du skal ikke tro, at nogen bryder sig om dig.
10. du skal ikke tro, at du kan lære os noget.

Hvad er nu det for noget? Er det en bitter mands negative tale? Måske. Men det er nok også en klog mands vise tale.

3. du skal ikke tro, at du er klogere end os – fordi du har taget en smule eksamen, som vi andre måske ikke har. 4. du skal ikke bilde dig ind, at du er bedre end os – fordi du måske kommer fra et godt hjem og har fået en god opdragelse. 7. du skal ikke tro, at du duer til noget – fordi du kan vise et stykke papir frem med et laksegl og nogle pæne tal på.

Nej, det kan vel være rigtigt nok! Indbildskhed og opblæst-

hed har vel mangen gang forhindret, at gode evner og værdifulde karakteregenskaber er kommet til fuld udnyttelse.

Husk på: I livet skal det prøves, hvad våbenet er værd!

Der er nok mere end dette i Aksel Sandemoses »Jantelov«.

De fleste af os har vel oplevet det, de fleste af jer kommer nok til at erfare det, nogle af jer har måske prøvet det: man kommer som fremmed ind i en ny kreds af mennesker – det kan være som ny elev i 1. real, som nybegynder på en arbejdsplads eller i en eller anden fritidsgruppe.

Her *kan* man møde indstillingen: du skal da ikke tro, at du er noget. Du skal ikke tro, du er klogere end os. Du skal ikke tro, at nogen bryder sig om dig. Du skal ikke le ad os.

Hvad nu? Hvordan reagerer nu det unge menneske, der møder med begejstring, glæder sig til arbejdet? Går man med ind i den kompakte masse af grå gennemsnitsmennesker ud fra den betragtning, at tilværelsen går lettest, når man er som de andre. (Den, der er aparte, skal jo kanøfles ifølge H. C. Andersen) Men er det i overensstemmelse med dit sande jeg?

Hvis ikke, da skal du tro på, at du er noget, da skal du tro, at du er klogere end os – hvis du da er det – da skal du tro, at du duer til noget – hvis du da er i stand til at vise det i handling – og selvfølgelig skal du da le ad os, hvis vi opfører os latterligt eller gør os til grin.

Men det kan være hårdt og ensomt at ville noget, at passe sig selv, ikke at løbe efter spotterne og misunderne. Det kan kræve mod, udholdenhed og stædighed – og tro på sig selv – og det sidste er måske noget af det sværeste for et ungt menneske. Det er muligt, at I ved den faste holdning og udholdenhed når til, at I bliver respekteret af jeres omgivelser – men det er ikke sikkert – og ingen kan give jer garanti for, at det sker. Men husk så på, hvad Henrik Ibsen i sit drama »En folkefjende« lader sin hovedperson slutte med: »Den stærkeste mand er den, der står mest alene.«

Man siger, at vi får mere og mere fritid – og det vil vi da glæde os til! Men jeg vil da advare mod den indstilling, at arbejde og fritid bliver 2 hinanden uvedkommende dele af jeres tilværelse.

Udviklingen går med stormskridt i disse år, og tiden, der kommer – jeres tid – vil formodentlig byde på endnu hurtigere fremskridt – i teknisk henseende. Vi skal nok vogte os for, at vor menneskelige tilværelse ikke bliver mere mekanisk end mekanikken selv, at arbejdet ikke bliver en forbandet pligt, der kun skal tjene til at skrabe flest mulige penge sammen til at bruge i en fritid, som vi dårligt nok kan fylde med noget.

Der er så mange måder at bruge sin fritid på:

Der ligger glasskår af knuste ølflasker på stien til sportspladsen, hvor børn og unge mennesker skal færdes med bare fødder eller i tyndsålede sko.

Der blev for nylig lukket en katolsk kirke i Århus, fordi unge mennesker lod deres vand i kirkens hellige kar.

Der er unge, der sygner hen – og dør –, fordi de med kunstige midler søger at flygte fra en tilværelse, som man ikke synes om, men som man altså heller ikke har mod eller holdning til at tage kampen op imod.

Men der er også unge, der bruger deres fritid til at uddanne sig til at tage en gerning op i hjælpearbejdet i f. eks. Tanzania, Indien eller Pakistan eller andre steder, hvor der er virkelig behov for hjælp.

Og der er unge – fra dette land som fra andre –, der ofrer tid og kræfter på at redde uerstattelige kulturværdier fra undergang, da man udvidede Assuananlægget ved Nilen.

Og der er mange andre måder at bruge denne fritid på: destruktive, intolerante, tomme, positive, sundt underholdende, idéalistiske og altopofrende. Og husk – kære venner –: der er frit valg.

Tilbage til den unge mand og eneboeren. Der er 2 grunde til at prise den unge mand lykkelig: 1) at han er kommet til den erkendelse, at han har brug for et råd. 2) at han har fundet en viis rådgiver. Der er så mange slags rådgivere til (Nævn eks.). De giver gode råd – ærlige råd – de fleste da. Men det er svært at finde en rådgiver i »faget« livskunst! Den gamle vismand taler om at stile højt. Det lyder måske for højtideligt og i hvert fald lidt gammeldags at tale om idéaler, men det får så være! Vi kan også godt kalde det noget andet. Det, vi

ønsker for jer, er, at I må finde et livsgrundlag, enkelt og fundamentalt, ud fra hvilket I kan skabe jer en tilværelse, der kan fylde jer helt, der må give jer arbejdsglæde og virketrang – i arbejde som i fritid – og som giver jer en erkendelse af, at i jeres menneskelige udvikling bliver I aldrig færdige.

Må jeg minde om Albert Schweitzer, der i 1952 modtog Nobels fredspris, og som på opfordring til at komme til Oslo for at holde festforelæsning på universitetet i forbindelse med prisoverrækkelsen svarede omtrent følgende: »Jeg har desværre ikke tid, men tak for de mange dejlige penge. Dem kan der købes meget bølgeblik for.« Han var i færd med at bygge en ny afdeling for spedalske til sit urskovshospital i Lambarene. Her var en mand, som var opfyldt af sin gerning, den kom i første række, hyldesten og festivitassen kunne vente. Han udtrykte sit enkle livssyn i 3 ord: ærefrygten for livet.

Må jeg også minde om – her ved translokationen på RR få dage efter hr. Munchs bisættelse – et par linier, som I så tit har sunget med på – eller i hvert fald kunne have sunget med på:

»Når gerningen blir øvet, blir lykken også sendt
at bringe sejrns krans til sejrns mænd.«

Det er der også livsvisdom i.

Til slut en indrømmelse. Jeg har snydt jer – lidt. I fik ikke hele historien om den unge mand og eneboeren. Her er den:

En ung mand opsøgte engang en viis eneboer.

»Fader,« sagde han til ham, »giv mig et råd.«

»Stil så højt, du kan nå.« »Giv mig endnu et råd,« bad den unge mand. – »Stil højere end du kan nå!«

Ved translokationen i sommer havde elevforeningen den glæde at uddele følgende præmier: *Axel Munchs mindelegat*: Elli Pedersen, III b. *Vester Petersens mindelegat*: Tove Wenzel Jensen, II a. *Djurslands Banks flidspræmie*: Inge Sandberg Pedersen, III a. *Vilhelm Hansens Boghandels flidspræmie*: Susanne Kjær Andersen, III b. *Elevforeningens flidspræmier*: Bent Johansen, 9 kl. Finn Rasmussen, 10. kl. Ulla Mathiasen, III b.

En rejse på Djurs

7

Rundkirken og Kongeborgen

»Thorsager Kirke menes at have Navn efter de gamle Danskes Afgud Thor. Kirken ligger paa en høj Bakke midt i Byen, er en gammel og usædvanlig Bygning af Grundmuer og overalt tækket med Blye. Den er bygget i en Runddeel, hvis Diameter er 21 Alne. I Midten er 4 runde Piller, som gaaer igjennem Hvælvingen og samle sig ovenover i 4 Buer, paa hvilke er byggt et lidet firkantet Taarn, som med sit Spir er omtrent 20 Alne højt. Deri hænge tvende Klokker, som Jesper Hutfeld 1679 har ladet omstøbe ved Rudolph Melchior. Under Taarnet i Midten af de 4 Buer er et gammelt Slag Uhr. Taget paa Kirken skal før have ligget i Folder omkring Taarnet, hvoraft det bekjendte Ordsprog skal være kommet: »»Rynket til Krave som Thorsager Kirke««.

Til Kirkens runde Hovedbygning er føjet følgende Udbygninger, Choret, Vaabenhuset og et ordinaire firkantet Taarn ved 24 Alne højt. Altertavlen er given af Jørgen Rosenkrands og Fru Dorthe Lange. En Lysekrone given af Karen Niels Dotter Ego 1708. Over Presternes Begravelse er en gammel Tavle over de 2 første Sogneprester efter Reformationen, Fader og Søn, nemlig Simon Pedersøn Skoning, kaldet 1526, død 1562, Povel Simonson Skoning, kaldet 1562, død 1604, 64 Aar. Neden i Kirken er en lidet muret Hvælving med Jern-Gitterværk for, hvori er hensat et lidet Barn, der har været Gyldenløves, som sidst beboede Kalløe Slot. Anno 1570 forordnede Kong Frederik II, at i Thorsager og Bregninge Sogne skulde være en

Residerende Capellan, som tillige skulde gjøre Tjeneste paa Kalløe Slot, og foruden den Indkomst han nød af Sognepresten skulde have en Kronens Gaard i Rønde til Residentz.»

Denne beskrivelse er hentet fra Erich Pontoppidans »Den Danske Atlas«, udgivet i 1768. I sin fortale til bind 4, Aarhuus og Viborg Stifter, siger udgiveren, at han ikke alene har hentet sine oplysninger fra sognepræsterne og herredsprovsterne, men også »ved Correspondance har tilvejebragt en Deel selv«.

Pontoppidan har ikke nået at få alt med; siden har mange forsket og fundet, hvad der manglede i Danske Atlas. I det følgende kan læses lidt Danmarkshistorie i uddrag – især hvad Thorsager rundkirke angår.

KIRKEBYGGERIETS STORE TID

Thorsager kirke regnes for den ældst bevarede teglstensbygning i Jylland. Bygherren angives at være Absalons søstersøn, Århusbispen Peder Vognsen, † 1204, der også lagde grunden til Århus Domkirke kort før sin død, og som i øvrigt efterfulgtes i embedet af sin bror Skjalm. Årene 1170–1270 er kirkebyggeriets store tid i Danmark. Bjernede kirke, Sjællands eneste rundkirke, er Thorsagers forbillede og den rigest udformede af de to. Den er ældst af de syv rundkirker, der er tilbage i landet. Er opført af Absalons fætter Sune Ebbesen, † 1186, og afløste hans forældres trækirke. To kalkstenstavler med indskrifter og initialer lader ikke eftertiden i tvivl om, hvem han var, og at kirken blev bygget 1150–1175.

De fire bornholmske rundkirker, der bærer mere fæstningspræg end stormandskirkerne i Bjernede og Thorsager, er bygget mellem 1200–1250. Domkirkerne i Roskilde, Helsingør og Odense færdigbygges, og Haderslev genopføres i århundredets løb. I 1270 indvies Sct. Bendts i Ringsted, og i dette år kendes 2358 kirker i landets 8 stifter. 700 år senere er antallet 2200, idet en del er brudt ned i tidens løb, og alle kirker i Lunde stift blev svenske i 1658.

Valdemarstiden er inde. Kongen, Valdemar den Store og Absalon, har i fællesskab tilintetgjort Venderne magt og etab-

Thorsager Kirke (Kopi af tegning fra 1912)

leret nogenlunde fredelige tilstande langs de hærgede kyster i Øst-Danmark. Kirkebyggeriet er udtryk for kirkelig magt og gode tider. Her bygges solidt, man bruger granit til syld, tegl til mur og bly til tag.

Valdemar og Absalon med følge havde været på studierejse i det sydlige og til kirkemøde hos Frederik Barbarossa i Tyskland omkring 1162. Kort efter hjemkomsten påbegynder Kongen et imponerende bygningsværk i teglsten. Det er Valdemarsmuren ved Dannevirke, der skulle værne riget mod sydfra indtrængende erobrere. Og for tyvende gang sendes ledingsflåden på togt til kontinentets østersøkyster for helt at knuse Venderne og tage deres områder i besiddelse. Historikerne kan dog oplyse, at tyskerne beholdt de fedeste bidder.

I samme tidsrum holdt teglstenene deres indtog i Danmark, som et synligt resultat af Valdemar, Absalon & Co.s studierejser.

I 1167 bygger Bisp Absalon Borg ved Havn og grundlægger Danmark Riges hovedstad. Imens har hans bror Esbern Snare

bygget femtårnet kirke i Kalundborg og Kong Valdemar rejst det stærke Vordingborg på Oringe næs. Mange andre bygningsværker kunne nævnes i denne sammenhæng, de befæstede borge og store kirker er alle bygget af det nye materiale – teglsten.

JYLLANDS RUNDE KIRKE

Thorsager kirke er en stormandskirke, bygget på Kongens bud og efter Hvideslægtens ønske. Ligesom de fleste andre danske landsbykirker er den bygget på en høj banke med vid udsigt – på gudeviets gamle plads. Før stenkirkens tid lå her en trækirke, måske flere efter hinanden, træets levetid var jo begrænset. Ved forskellige udgravninger i forbindelse med restaurering har man fundet rester af flere gulvlag, bl. a. ét i stampet kalk og under dette et endnu ældre stenpikket. Det første tilskrives trækirken, og det andet menes at stamme fra gudehovet, som sidst var viet til Thor, men utvivlsomt også har tjent religionen på soldyrkernes tid.

Gang på gang er Thorsager kirke blevet udlagt som en slags fæstning. Det er næppe rigtigt. Vel kunne stilen minde om et forsvarsanlæg, men kirken har aldrig været tiltænkt eller tjent et sådant formål. Rundkirken er Hvideslægtens monument i Jylland og en kopi af Bjernede på Sjælland.

Hviderne byggede både større og helt anderledes, slægten regnede sig for en tak bedre end andre, såvel konger som undersåtter. De var stærke nok til at hævde deres selvbevidsthed, dertil rigere og med landets mægtigste mand, krigeren og kirkeherren, ærkebiskop Absalon i spidsen.

Thorsager er bygget med en »overkirke«, en slags privat kapel med eget alter, hvorfra den kongelige ejer, bispen eller kongens betroede mand kunne følge den kirkelige handling uden at lade sig overbeglo af den menige hob samt være himlen nærmere på samme tid. Dobbeltkirken i Ledøje, oprindelig et gårdkapel, har bevaret sin overkirke, sin private »herskabsstol« for Skjalm Hvides ætlinge. I Thorsager er der påvist spor af en for længst tilmuret åbning inden for søjlerne mellem de to etager, hvor der nu er midterhvælvning. Thorsager kirke er bygget nogle år før Ledøjes, begge er særprægede bygnings-

værker, har måske haft samme bygmester, der hentede inspiration i Karl den Stores kirke i Aachen – og søgte at efterligne stilen.

Adgangen til overkirken i Thorsager har været – og er stadig – besværlig ad den smalle stentrappe, der synes bygget for at holde alle uvedkommende nede, hvad der måske også var meningen. Overkirken er i dag slet ikke, som bygmesteren skabte den. Senere tiders ombygninger har slettet de fleste spor med undtagelse af de bærende søjler og buer samt stentrappen. Rummets ophøjede værdighed er totalt spoleret. Det meste af træværket er fornyet, og af vinduerne, der har lighed med sigteglugger, er de to tilmurede og de to andre forsynet med råglas, som var det en toiletbygning og ikke et af landets sjældneste kirkehuse, der var tale om.

Kirkens ydre slap heller ikke frelst gennem den hårdhændede restaurering foretaget af kgl. bygningsinspektør, professor Walther 1877–78, af nogle kaldet kirkens ulykkesår. Tårnet i vest – det »ordinaire firkantede 24 alens« – var en middelalderlig tilbygning og blev brudt ned til rundvæggens højde. Koret og våbenhuset, det sidste var heller ikke oprindeligt, blev ombygget og fik ny »make up«. Centraltårnet blev gjort højere, blytaget fik »rynkerne« fjernet og lignede efter istandsættelsen et bedre bliktag.

Thorsager kirke slap ikke med disse forandringer. Kyndige folk har siden fortalt os, at bygningen blev ødelagt for tid og evighed og nærmest lignede et vandtårn, efter at professoren befriede den for sin ældgamle hvidtning og skalmurede den med nye kedelige fabriksteglsten. Forfatteren Palle Lauring er en af professorens strengeste kritikere og har skrevet, at »der garanteret ikke kan påvises en eneste murefejl i stenlægningen noget sted i de dræbte murflader«.

Kun i korets nordside er levnet lidt af de oprindelige håndstrøgne munkesten fra kirkens opførelsestid. Kirkens hovedrum – rundskibet – slap nådigst fra mishandlingen. De fire bærende søjler af røde munkesten og hvalvene lod sig ikke rokke. Men alle hvælvinger og det meste af vægfladerne fik en ordentlig gang murmesterpuds og derpå kalkmaleri-dekorationer

i bedste middelaldermode. På søjlehovederne anbragtes indvielses kors, som man kender dem fra mange landsbykirker. Degne- og prædikestol fornyedes i solidt egetræ med billedskæringer. Ny altertavle afløste den af Jørgen Rosenkrands og Dorthe Lange givne. De to renæssance krucifikser bevarede, det ene ophængtes i apsis. Gravhvælvingen under koret og de to sidealterfordybninger ved triumfbuen blev heldigvis ikke rørt, ligeledes sporene af en lille åbning i ydermuren, hvorfra brødet og vinen rakte til de knælende spedalske.

Forfatteren Broby-Johansen har fortalt, at Thorsager kirke har en lille niche ved siden af alteret, og at det drejer sig om en »piscina«. (Piscina er en gammel betegnelse for et dåbsbassin og blev senere afløst af døbefont). I dette tilfælde blev Thorsagers piscina anvendt til overflødigt vievand og udrikkelige (?) rester af altervinen. I bunden lå en frådsten, der opsugede væskerne, der på ingen måde måtte komme uden for Guds hus.

Kirkens to klokker fik atter deres vante plads i centraltårnet, mens det gamle slagur ikke nævnes, det har rimeligvis været slidt op og kasseret. (Der er adgang til klokketårnet, gå selv derop – læs på klokkerne og kig ud over landskabet).

Således stod Thorsager kirke, og sådan kendte vi den til 1950, da den på ny fik sin sag for. Uændret i sit ydre, men helt anderledes i sit indre fremstod den af en ny restaurering. Kalkmalerierne blev fjernet, murmesterpudset blev banket af, så teglstenene igen kom til syne. Alterbord og prædikestol blev muret op i sten og den romanske døbefont genophugget. Rester af en nygotisk altertavle blev henvist til en mørk krog i overkirken. Krucifikserne fik nye pladser på kirkevæggen. De udskårne kirkebænke, degne- og prædikestol blev afhændet for en klatskilling til en lokal mand og hugget til pindebrænde eller anvendt til andet verdsligt formål. I stedet fik kirken behagelige én-mands stole, nemme at flytte rundt med og stille op, så menigheden fik bedre udsigt til præstens ophøjede plads.

Desværre gik akustiken fløjten ved samme restaurering, da alle kirkerummets genfundne blanke stenvægge blev kalket (eller malet ?) hvide og fornemme. Til gengæld er de fire pragtfulde røde murstenssøjler nu kirkerummets fornemste eje. Så-

Foto: K. Mejnecke

vel søjlerne som disses rigt profilerede sokler og trapezhoveder står rent og smukt i det lille, tætte rundskib – og overvælder den indtrædende gæst.

Det gamle vindue i korets runding er siden fornyet og har fået glasmosaikrude. Den gamle dåbskande af tin blev tyvstjålet for et par år siden og ikke fundet. Kirkebøssen hænger lige inden for indgangsdøren og frister af og til svage sjæle, men den kommer til veje efter hvert attentat.

Sådan står kirken i dag, nogen lunde velbevaret trods alle forsøg på at ødelægge det hele i flere omgange. Menigheden har fået et enkelt og stilrent kirkerum at forsamles i, men der er mange – både i og uden for Thorsager – der trods alt savner lidt af den festlighed og varme, som kalkfarverne og det gamle inventar forlenede kirken med.

Skulle kirken engang ad åre på ny få bevilget en større sum til istandsættelse eller fornyelse, var det måske en idé at bruge pengene til at pille skalmuren væk og give kirken sin gamle hvidtning igen.

KIRKEN OG BORGEN

Århusbisp Peder Vognsen, der lod Thorsager kirke opføre,

var søn af Vogn (Aagesen ?) og Inger af Pedersborg, Absalons søster. Hvideslægten besad udstrakte jordegodser på Djursland både før og længe efter rundkirkens byggeår. Mange har siden regnet Thorsager for Absalons kirke, skønt den var kronens, dvs. Kongens ejendom.

Det var indtil reformationen en fed forretning at være kirkeejer. Tiendeafgifterne – den tids moms – blev indført kort efter år 1100 og skæppede godt i den kongelige kasse. Adelen alene var fritaget for betaling, mens alle andre kunne risikere bandlysning for manglende afregning. Bispedømmerne og dermed kronen nød også godt af ydelser i form af jordegods, naturalier eller rede sølv, som store og små syndere testamenterede kirken for at sikre sig mod evig fortabelse.

Thorsager var kronen og nævntes samtidig som tempelgods, en arv fra Thorstemplets tid. Thorsager hørte under Århus Bispedømme, der siden sin oprettelse nogle år efter Harald Blåtand, fik tillagt mere og mere gods. Absalon vidste at besætte alle nøglestillinger med sine egne, befæste sin stilling som landets mægtigste politiker.

I 1231 ejede Valdemar Sejr Thorsager med alt tilliggende, vurderet til 100 Mark guld. De følgende 100 år med kongerne Erik Plovpenning, Abel, Christoffer I og Erik Klipping var en urolig tid. Hvidernes rolle med Marsk Stig til Møllerup i spidsen er velkendt. Adel og kongemagt og ligeså krigeriske bisper og bønder kappedes om at udslette hinanden. Der foreligger ingen oplysninger, der afkræfter de fire regenters ejerskab af gods og kirke – eller pantsætning af samme.

Efter mordet i Finderup lade 1286 blev Erik Menved kronens bærer. Menved er ifølge nyere forskning det samme som ulykkesfugl. Han byggede i 1313 Borg på Kalvøen, murene i kærnetårnet var 3 meter tykke og helt i tegl, fæstningen regnedes for en af Europas stærkeste. De oprørske bønder i Thorsager-Bregnet og andre sogne i Øster Lisbjerg måtte som straf for oprør slæbe sten og tømmer til byggeriet. Erik Menved var herre til og ejer af borg, gods og kirke.

I den kongeløse tid før Valdemar Atterdag havde de holstenske grever, Gerhard og sønner, hele Jylland i pant, havde

besat alle borge og var midlertidige kirkeejere. Greven havde anbragt sin landsmand Claus Limbek som høvedsmand på Kalø. Limbek fortsatte i embedet, da Valdemar indløste pantet og blev derved ejer af Thorsager kirke.

1340 er et skelsættende år i vor historie. Den 1. april sørgede væbneren Niels Ebbesen i Randers for den kullede greves endeligt, men holstenerne forblev i lang tid herrer i store dele af Jylland – og noget af Djursland.

Stig Andersen (Hvide) til Bjørnholm, det nuværende Høg-
holm, var Markens sønnesøn, og indløste 1343 borg og gods med kirke fra Claus Limbek og dennes arvinger. I 1348 havde arvingerne på ny Kalø i pant. I jordebogen oplyses, at »samme Stig Andersen ejede Jorder i Kirial og Joensløff i Nørreherret Dyrs, hvor Greve Gerts Søn Hendrik 1358 forundte Stig Andersen Kronens Gods for Gods i Rinde, Bregentved og Thue-
kjær«.

En handel eller et mageskifte? Og Rønde, Bregnet og Tyv-
kær igen på danske hænder, i Hvideslægtens eje eller pant. Valdemar Atterdag overtog derefter Kalø slot og pantsatte godset til Århus Domkapitel. Dronning Margrethe indløste pantet i 1407 og blev kirkeejers.

Siden kendes et utal af skiftende høvedsmænd, lensmænd og kongelige fogeder på Kalø. Mest kendt blev Erik Banner, der skulle vogte Gustav Wasa, og efter dennes flugt i 1519 måtte betale en pengebod på 1600 Gylden, svarende til værdien af 8000 tønder rug. Året efter rejser Chr. II galger på Stortorvet i Stockholm og lader hovederne rulle for alle pengene.

Som kirkeejers forordnede Frederik II, at kirkens kapellan som en del af sin løn skulle have »Residens« på en af kronens gårde i Rønde. Præsten i Vejlby, Søren Jensen Quist, henrettet i 1626, var den sidste prominente fange på Kalø, mens Chr. IV var konge og kirkeejers i Thorsager.

Flere gange i den følgende tid er Kalø gods og Thorsager kirke pantsat eller udlagt til Århus Domkirke. Frederik III forærede i 1661 Kalø med alt tilliggende til sin illegitime søn Ulrik Frederik Gyldenløve. Han var gift 2. gang med Marie Grubbe, trivedes ikke på borgen og boede mest på Hvitved-

gård. Efter parrets skilsmisse i 1670 forlod han gods og gård, der i 1672 atter gik til kronen og udlagt til ryttergods.

Chr. V er nu kirkeejer for en tid, mens Kalø slot forfalder og delvis nedbrydes, bliver til Kalø slotsruin. (Kalø slot fortjener en længere redegørelse, som tilgodeses læserne i et senere årsskrift.) Chr. V mageskiftede 1690 gods og kirke med herregårdsfrihed og en del gods på Fyn og i Jylland til greve Conrad Reventlow.

Thorsager kirke er fra dette år ikke mere kongelig ejendom. Adelsfolk og borgerlige er skiftende ejere af såvel borgruin, gods og kirke med tiender indtil 1825, da kammerråd Morten Leemejers enke, Mette, f. Brendstrup, overdrager og skøder det hele til senator M. J. Jenisch fra Hamborg. Kalø gods og dermed Thorsager kirke kom på tyske hænder og forblev i slægten Jenischs eje til anden verdenskrigs ophør.

Loven om beslaglæggelse af tysk ejendom i Danmark gjorde det – efter krigen – muligt for den danske stat at overdrage Thorsager kirke til dens rette ejere – sognet og menigheden.

Kun i kirkens vindfløj minder initialerne M. J. J. og årstallet 1868 om en epoke i kirkens historie og dens forrige ejer.

Rosmos hede i oktober 1972.

Karl Mejnecke.

Ryomgård Realskole - Kostskole?

Hvor ville jeg gerne se et kollegium rejse sig deroppe på grunden østen for skolens sportsplads.

Man skal ikke skryde af egne dyder eller af sin skoles. Men da jeg er næsten ny lærer på Ryomgård Realskole – kun godt ét år gammel – og da jeg gennem 25 år har undervist på og lært mange forskellige skoleformer at kende i folkeskolen, handelsskolen, teknisk skole og kostskoler, synes jeg godt, jeg kan tillade mig at skryde lidt, at løfte skæppen op, så lyset, den dækker over, kan ses. Og lyset er klart og uden blafren.

Jeg har fundet en skole, som i ordets bedste forstand er skolen for livet. Den er traditionsbundet, den er nok på visse områder »gammeldags«, ja, men kun på de områder, hvor det gamle klart er det bedste. Her sættes viden og kundskaber i højsædet, her er kultur ikke blot et tomt ord, men en fundamental selvfølgelighed; men øverst på listen står: respekt for mennesket – for medmennesket – ikke mindst, når medmennesket er et barn.

»Det har jeg sandelig ikke følt!« vil én og anden elev sikkert sige. Husk da på, at i skolen er målet for alle elever det samme: kundskaber og opdragelse til livet, til samfundet. Men midlerne er ofte vidt forskellige.

Billedskæreren, der snitter en figur i træ, bruger ikke de samme redskaber og metoder som billedhuggeren, der laver den samme figur i sten.

Jeg kommer til at tænke på stenaldermanden, som sidder med en flintesten i hånden. Han vender og drejer den, han fø-

ler på den, han beskuer den fra alle sider. Hvorfor gør han det? Han véd, der stikker et øksehoved i denne sten, men hvor er det? Hvordan skal han bearbejde den for at få det frem? Når han har fundet ud af det, tager han fat. Flis efter flis slår han af – hver gang nøje beregnet, og til slut er formen nået. Så skal der slibes og pudses, lang tids tålmodigt og nænsomt arbejde.

Endelig er øksen færdig, han kan ikke få mere ud af den, og den er klar til brug.

Sådan er der lavet tusindvis af økser, men kun få er ens. Den enkelte økses udseende, holdbarhed og brugbarhed, afhænger af flere ting: af flintens kvalitet, af stenaldermandens dygtighed og hans tålmodighed.

Lærerens arbejde med børnene er at sammenligne med stenaldermandens arbejde med øksen. Men der er den store forskel, at stenaldermanden er ene om at arbejde med stenen, mens læreren har mange medarbejdere: hjemmet, kammeraterne, aviser, blade og bøger, radio og fjernsyn m. fl. Og de trækker desværre ikke i samme hammel – såvist ikke!

Der kunne siges meget om alle disse påvirkninger, som trækker i børnene – både godt og ondt; men én ting er sikkert, det giver ikke den tryghed, som er så vigtig for et barns opvækst.

Skolen beslaglægger jo igennem mange år en stor del af et barns tid, og derfor er det af så stor betydning, at der dér er faste rammer. Børn er uden tvivl bedst tilpas, når de véd, hvor de står, når de véd: det må jeg, og det må jeg ikke.

Netop den så lovpriste frie opdragelse og den megen snobben for ungdommen har gjort mange børn rodløse og usikre, og så reagerer de ofte med oprør, først mod forældre og skole og senere mod samfundet og tilværelsen i det hele taget.

Mange af disse børn hjælpes, ja, i drastiske tilfælde reddes de ved miljøskifte, og så er vi, hvor vi startede – nemlig ved kollegiet, kostskolen.

Hvor ville jeg gerne se et kollegium, en kostskole, rejse sig på grunden østen for skolens sportsplads.

Jamen, har Ryomgård Realskole kapacitet til en kostskole? Ja, det har den! Skolen har lokaler, materiel og kræfter til at

modtage og forsvarligt at undervise mindst 100 elever mere, end der er nu.

Situationen er jo den, at kommunen har opsagt det mange, mange års gamle samarbejde. Den har købt en kanon – en meget kostbar kanon – og er begyndt for sig selv.

Ryomgård Realskole har dybe rødder i befolkningen; men går de dybt nok, og hvor længe holder de?

Den private skole kan økonomisk ikke klare sig uden at modtage skolepenge, og den kan ikke tilbyde alle sine elever fri transport til og fra skole. Det kan den offentlige skole. Skolepenge og transportudgifter må derfor naturligvis indgå som et led i forældres overvejelser, når der skal tages stilling til, hvor deres barn skal gå i skole.

Det er svært at spå – især om fremtiden, som Storm P. sagde. Skal jeg sige noget om Ryomgård Realskoles fremtid, må det vel blive, at skolens elevtal sikkert vil dale i de nærmeste år. Hvor stor tilbagegangen vil blive, er det umuligt at sige noget om; men det er naturligvis meget afgørende for skolens hele fremtid.

Men Ryomgård Realskole må ikke dø! Derfor må vi tage alvorligt fat på tanken om en kostafdeling.

Der er i dag stort behov for gode kostskoler til børn fra forsorgen. Vi kunne uden risiko for ikke at få elever nok bygge et kollegium til 100 elever, hvis vi uden sortering ville tage de børn, som forsorgen kunne sende til os.

Alle forsorgens børn er på én eller anden måde miljøskadede – nogle kun lidt andre meget, og endelig er der en hel del, som nærmest må kaldes asociale. Alle disse børn har behov for og krav på gode og trygge forhold. Kunne vi klare sådanne børn her på skolen, forudsat naturligvis at vi havde et kollegium?

Ja, den gode ende af disse børn kunne vi nemt klare; men der ville sikkert ikke være nok af dem til at fylde et kollegium af en antagelig størrelse, i hvert fald ikke de første år.

Og hvordan ville vore omegnselever og deres forældre reagere på 100 »vanskelige« børn? Ingen véd det på forhånd; men det ville sikkert berøve os nogle af vore »gamle« elever. For hvor gode disse nye elever end er, ville de dog bringe en

anden tone med sig ind i skolen, en tone, en ånd, som er helt forskellig fra skolens i dag.

Men der er flere muligheder for, at det alligevel kunne lykkes og blive til noget godt.

1. Vi kunne begynde i det små med kun få nye elever pr. år og således ganske langsomt integrere en kostskoles elever i Ryomgård Realskoles ånd.

2. Vi kunne søge at skaffe »privatelever«. Jeg tænker her på børn, som ikke er under forsorg, men som af én eller anden grund alligevel skal på kostskole: udenlandsdanskernes børn, børn fra almindelige hjem, hvor der er opstået problemer på grund af f. eks. dødsfald eller skilsmisse, eller børn, som på én eller anden måde er kommet på kant med deres skole eller deres nærmeste omgivelser.

3. Vi kunne lave en afdeling for lettere handicappede børn.

4. Vi kunne lave en afdeling for grønlandske børn.

5. Endelig kunne vi kombinere alle muligheder.

Vi har gjort et lille forsøg i forbindelse med mulighed nr. 2 – privatelever. Vi kontaktede alle skolens forældre med en forespørgselse, om de kunne tænke sig at være plejeforældre for en kostelev, således at de skulle have eleven boende som et medlem af familien. Vi er meget glade for at kunne fortælle, at en del forældre svarede bekræftende og også udtrykte stor interesse for sagen.

Vi annoncerede så i et par store jyske dagblade og fik flere henvendelser. Jeg er ikke særlig stolt, når jeg nu må sige, at vi nu har 2 – to – kostelever i privat pleje. Vi kan – heldigvis – give os selv skylden for den liden succes. Vi kom i gang for sent. Annoncen kom ikke i før i slutningen af sommerferien, og på det tidspunkt har de fleste allerede disponeret. Det skal ikke gentage sig.

Men hvorom alting er, så tror jeg nok, vi skal tage tiden i agt. Vi har gjort et spædt forsøg, og vi fortsætter næste år med forhåbentlig bedre resultat. Men vi må ikke lade små forsøg, tanker, ideer og samtaler være nok, vi må snarest have realitetsforhandlinger.

Vi har jo den ideelle grund til at bygge et kollegium på, vi

har en skole, som ikke blot kan, men er parat til at modtage et stort kontingent elever, og vi står i fare for, at skolen inden for få år ikke får omegnselever nok til at køre videre under den nuværende form.

Må jeg slutte med et citat af Carl Kongsted:

»Gå ikke og vent på din fremtid; den kommer nemlig ikke af sig selv. Gå i stedet for i gang med at skabe din fremtid.«

A. V.

Vidste i det?

Jeg er en abe og står i samlingen eller – som det vist nok hedder nu – biologilokalet på Ryomgård Realskole. Som så mange andre dyr og zoologiske mærkværdigheder er jeg en gave fra en gammel elev, hvis far havde en gård i Mørke. En af hans ældste brødre havde været i de varme lande, og her fandt han mig og tog mig med hjem. Så levede jeg ret så muntert et liv i stald og lade på gården i Mørke. Men en dag så jeg, hvordan man stak grise, og så fik jeg også lyst til at prøve. Jeg fik fat i kniven og begyndte på at gøre, ligesom jeg havde set slagteren gøre. Men mærkeligt nok syntes gårdens ejer ikke så godt om min aktivitet og ville fange mig. Men jeg er ferm til at klatre, og i en hast var jeg oppe på den øverste bjælke i stalden. Så fik man fat i en bøsse og sigtede på mig. Til trods for at jeg med min knyttede næve truede ad dem, der ville skyde mig, fik de ram på mig. Så blev jeg udstoppet og skænket til Ryomgård Realskole, hvor jeg nu håber, jeg er til glæde og gavn for mange unge mennesker. Hvis I ikke før har vidst dette om mig, så véd I det nu.

Venlig hilsen fra Aben.

Kanotur på Gudenåen

25/6 — 1/7 1972

Belært af erfaringerne angående vejret fra turen sidste år læsede vi tonsvis af regntøj ind i bussen den 25. juni og sagde til hinanden, at det kunne da blive en dejlig tur, selv om det regnede det meste af tiden.

At det var solskin den første eftermiddag i Tørring, tog vi roligt. Det kunne jo da heller ikke regne hver dag, og vi skyndte os at sejle så meget som muligt, dels for at øve os, dels for at benytte os af vejret.

Mandag var vejret stadig godt, og vi fik bare maver, der dog lidt efter lidt forsvandt igen, eftersom maveskindet antog en stadig rødere kulør.

Vandet i åen var tilsyneladende renere end sidste år, og vi havde en virkelig fin tur. Bortset fra et par enkelte rotter var vore lejrpladser fine, særlig den sidste, hvor der foruden badeplads ved Knudsø var svømmebassin til lejrens gæster.

Vi kom under lave broer, hvor vi lå ned i bunden af kanoen og skubbede os frem med hænderne på »loftet« over os, og vi slæbte kanoerne forbi fabrikkerne, og her havde vi vel nok gavn af 4 »veteraner« fra sidste år. Alex, Jan, Bent og Lars Ole tumlede kanoerne med et overskud af kræfter, så de fortjener en ekstra tak for medvirken til, at turen gik fint.

Som dagene gik, og det stadig var strålende solskin, blev vi efterhånden klar over, at turen ville blive alle tiders. Som en sidste hilsen fra vejrguderne fik vi tilmed medvind på den sidste sejltur fra Ry til Silkeborg. 17 km på kun 4 timers effektiv sejlads. Den slags clou kom, da 2 af pigerne pludselig skulle i land. Lige da de var forsvundet op i skoven, satte mindst 5 orkestre i med en bragende musik, der klang med al sin kraft over søen til os. Pigerne var gået i land i nærheden af FDF'ernes landslejr, men om det var en bevidst intonation fra orkestrenes side, véd jeg ikke.

Kort sagt, en dejlig tur. *Dorte Handberg og Stig Jensen.*

Pluk fra skolens dagbog

Oktober 1971:

27. Ministeriets fagkonsulent i gymnastik, K. Sakstrup Nielsen, Skalborg, besøgte skolen. Overværede enkelte gymnastiktimer og udtrykte sin tilfredshed. Foreslog visse ændringer i det udendørs anlæg. Sluttede af med en times konference med fagets lærerkræfter.
Aften: Teatertur til Århus. Brecht: Galilæis liv.
28. Forældremøde for 3. klasse. Indledning ved skolebestyreren og klasselærer, fru Korfitsen. Vel besøgt møde.

November:

- 8.-12. Terminsprøver.
12. Skolens formand og skolebestyreren til møde med amtets skole- og kulturudvalg angående samarbejde i overbygningen.
17. III a med fru Lauritzen på historisk museum.
- 22.-23. Skolen lukket på grund af alle tiders snefald og snestorm. Djursland aldeles begravet i sne.
25. 9. klasse sendes ud i erhvervspraktik, som varer til 4. december.

December:

2. Forældrekontaktaften – med meget beskedent besøg.
7. Forældremøde for II a og II b, bl. a. vedrørende gymnasiemulighederne. Et godt møde med ganske pænt besøg.
9. Forældremøde for hele skolen angående oprettelse af forældreråd. Ikke ligefrem overvældende besøg, men et udmærket møde, der resulterede i valg af et forældreråd (se andetsteds i årsskriftet).
10. Elevrådet arrangerer en danseaften for alle klasser fra kl. 20-24. Pænt arrangeret og nydeligt afviklet.

15. Skolebestyreren til møde på Marienhoffskolen med repræsentanter for kulturudvalget og kommunale skoleledere om evt. fortsat samarbejde.
22. Juleafslutning.
Program: 1. Korsang og krybbespil.
2. Film: Smuglerne på fugleøen.
3. Klasselærertime.
4. Juletræ.
Færdig til middag. – Over middag samledes lærerpersonalet til en lille frokost – dels for at ønske hinanden god jul – og dels for at tage afsked med fru Andreasen, der efter eget ønske og af private grunde har ønsket at holde op som lærerinde – i hvert fald foreløbig.

Januar 1972:

3. Skolen begynder. Det er tidligere end sædvanligt, og grunden hertil er, at der skal holdes vinterferie en gang i februar.
7. Flag op. Skolens fødselsdag. De ældste klasser lagde krans ved Axel Munchs mindesten.

Eleverne i Ryomgård Realskole (fra 7. årgang til og med 10. årgang) har hvert år mulighed for at overvære Jysk Skolescenes 3 forestillinger på Århus Teater. Disse 3 forestillinger er af Jysk Skolescenes bestyrelse valgt ud af teatrets eget repertoire. Almindeligvis er der 1 forestilling før jul og 2 efter jul. De udvalgte stykke spænder fra gamle klassiske til meget moderne stykker. Til enkelte forestillinger er eleverne sammen med almindeligt publikum, ellers normalt sammen med elever fra andre skoler.

Der har altid været stor tilslutning til disse forestillinger på Århus Teater, bl. a. vel på grund af de meget lave billetpriser. (Prisen for alle 3 forestillinger er i år 15 kr.) Skolen sørger for transporten til og fra Århus, men eleverne må selv betale transporten (også meget billigt: 6–7 kr. retur pr. gang).

Man kan vist roligt sige, at eleverne har været glade for disse teaterture, og at de har haft stort udbytte af dem. (*i. b.*)

11. Skolesceneforestilling på Århus Teater: Shakespeares

- »Helligtrekongersaften« i ny oversættelse. Fin aften.
14. Kong Frederik IX død kl. 19,50.
 15. Dronning Margrethe II udråbt til dronning kl. 15. Flaget på halv indtil 15,15, derefter til tops til ære for hendes Majestæt.
 24. Skolen lukket i anledning af kong Frederik IXs bisættelse.
 25. Odense luftfoto fotograferer alle skolens elever. Ved et aftenmøde instruerer hr. Stig Jensen om den forestående Norgestur og viser film fra tidligere ture.
 31. Det var en drøj januar, der sluttede i dag: 23 lærerforsømmelser kunne den opvise.

Februar:

7. Lærerrådsmøde om foreløbig deling af 7. klasserne.
9. Forældremøde om 7. klasserne. Ekstra stort fremmøde. Der er jo i år den særlige situation, at de hidtidige regler om 7. klassernes deling er i kraft endnu, men i folketetinget er fremsat lovforslag, der indebærer store forandringer, og det er tænkt at skulle gælde også for de nuværende 7. klasser. Begge muligheder måtte altså forelægges for forældrene. Situationen er noget rodet, men mødet var godt, og forældrene var velvillige.
11. I eftermiddags startede så skolens første vinterferie. Samtidig startede familierne Stig Jensen og Handberg med et hold elever fortrinsvis fra I og II real på en skitur til Lillehammer i Norge.
23. Skolebestyreren indlagt til undersøgelse på Århus kom-munehospital.
24. Erhvervsvejleder Schiøler giver orientering til 9. kl., 10. kl. og III a.
24. Nødhjælpskursus startet i eftermiddag med instruktører fra civilforsvaret.
25. Erhvervsvejledningen fortsætter med II realerne og III b.
- 25.-26. Skolefest. Af forskellige grunde er »Novemberfesten« blevet flyttet til februar; og dels af samme grunde blev »tea-

CHARLEY'S TANTE!

Farce i 3. akter af Brandon Thomas - oversat af Ch. Kjerulf.

Lord Faucourt Babberley-studerende	-----	Knud Basse
Charley Wykeham -studerende	-----	Merete Mariager
Jack Cherney -studerende	-----	Tove Korfitsen
Oberst Francis Cherney - Jack's far	-----	Preben Nebel
Stephen Spittigue, velhavende englænder	-----	Vagn Klinkby
Anny Spittigue, hans niece	-----	Rikke Lauritzen
Kitty Verdun, hans plejedatter	-----	Eva Maylander
Donna Lucia d'Alvadorez, rig enke	-----	Lene Basse
Ella Delahay, ung forældreløs pige	-----	Agnete Pedersen
Brasset, tjener	-----	Niels A. Højholt

Handlingen foregår i Oxford.

1. akt. Jack Cherney's værelse
2. akt. Plads uden for Jack Cherney's lejlighed
3. akt. Havestue hos St.Spittigue

Suffløse ----- Ellen Basse
Instruktion ----- A. V. Pedersen

Regissør og scenemester	-----	Torben Carsten, 3. real.
Scenefolk	-----	Niels Svith, gl. elev.
		Poul Bang, 3. real.
		Thyge Thygesen, 2. real.
		Søren Svith, 7. kl.
		Lars Hove, 7. kl.
		Erik Sørensen 9. kl.
Sminkører	-----	Pia Nielsen, 3. real.
		Lone Nielsen, 3. real.
		Birgit Gernbak, 1. real.
		Anne K. Sørensen, 1. real.
Kostumer	-----	Inge Basse
Dekoration	-----	P. Sejer, maler
		Bent Stausholm
		Niels A. Højholt
Praktisk arrangement med festen i øvrigt	----	Stig Jensen

Velkommen!
festudvalget.

Foto: P. Rosenstand

terforestillingen« opført af skolens lærere og pedel – for en gangs skyld. Det er ikke meningen, at dette skal være fast programpunkt ved kommende skolefester. Der opførtes »Charleys tante« af Brandon Thomas, og at dømme efter bifaldet var forestillingerne ikke helt mislykkede. (*Se programmet overfor*)

De to festaftener gik i øvrigt efter traditionelt mønster med dans i gymnastiksalen, kaffestuer og pølse- og sodavandsbar. Fredag aften deltog børnehaveklassen og 1.-6. kl. og deres forældre, mens lørdagen var forbeholdt de »store« fra 7. kl. og opefter samt de af forældrene, der havde fået lov at komme med. Alt i alt et par vellykkede og velarrangerede aftener.

29. 10. tekn. og fru Maylander tager på fysikekskursion til Århus Seminarium, hvor eleverne får lejlighed til at foretage forsøg med lidt mere avanceret apparatur, end vi kan byde på herhjemme.

Marts:

2. Deltagerantallet til nødhjælpskurset er så stort, at der deles op i to hold – med to instruktører.
Forældrekonsultation om aftenen. Bedre besøg end sædvanligt.
6. Martsprøverne begynder.
13. Lærerrådsmøde ang. gymnaseaspiranterne.
20. Lærerrådsmøde om 7. klassernes deling. Endnu er nyordningen ikke kommet gennem folketinget, så vi må jo handle efter gældende love.
21. Ungdomsskoleinspektør Hjordkvist viser film og giver orientering til 7. klasserne om ungdomsskolen.
23. Erhvervsvejleder Schiøler giver enkeltmandskonsultation til eleverne i de to ældste årgange.
- 27.–29. Nu svider det jo så til os, at vi gav vinterferie! Nu har andre skoler påskeferie, og vi må gå og slide. Det var altså bagsiden af medaljen.

April:

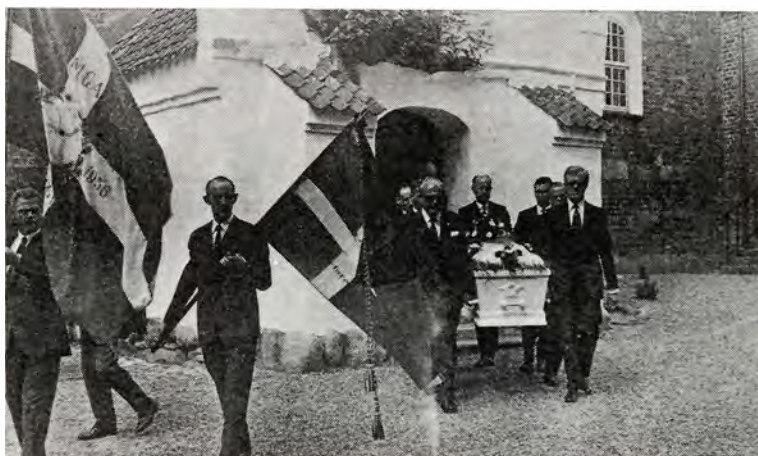
12. Undervisningsministeriets fagkonsulent i regning/matematik, hr. Lindskov Hansen, Horsens, besøger skolen. Overværer nogle timer i de pågældende fag og slutter af med en konferencetime med fagets lærere.

Maj:

1. Skriftlig eksamen begynder.
18. Skriftlig eksamen slutter.
Afgangsklassernes sidste skoledag.
24. Mundtlig eksamen begynder.

Juni:

8. Hr. Munch døde i dag til morgen, 81 år gammel. Æret være hr. Munchs minde!
12. Mundtlig eksamen slut.
13. Hr. Munch bisættes fra Marie Magdalene kirke. Pastor

Fra hr. Munchs bisættelse

Foto: P. Rosenstand

Christoffersen, Marie Magdalene, talte meget smukt om hr. Munch, bl. a. ud fra de indtryk, han havde fået af hr. Munch gennem hans digte og sange. Operasanger Michael Føns sang »Kirkeklokke«, og under ledelse af fru Geertsen sang skolens kor »Mestersangen«. Skolens formand, lrs. K. Vester-Petersen, talte ved båren og tolkede skolens tak til hr. Munch. Ordensbrødre fra Frimurerlogen stod æresvagt ved kisten, og Ryomgård Borgerforenings og elevforeningens faner stod fanevagt i kirkens kor.

Hr. Munchs urne er senere – ligesom fru Munchs – nedsat på Nørre Vinge kirkegård.

14. Vidnesbyrduddeling og bogaflevering m. m.
15. Lærerne m. fl. arrangerer udstilling af eleverbejder og træffer andre forberedelser til forældredagen.
16. Forældredag og translokation. Godt vejr og pænt besøg. Som sædvanlig et par timer først – med større eller mindre forældrebesøg.

Derefter præsenterede fru Højholt, fru Geertsen og frk. Mariager os for et nyt indslag i forældredagsprogrammet: nogle sang- og danseoptrin i skolegården. Det tog sig godt ud, og det lød godt. Bifaldet var velfortjent.

Foto: K. Basse

Tak for initiativet og for sliddet med at få det realiseret.

I det herligste sommervejr kunne translokationen over middag holdes i Teatret, hvor 43 realister modtog deres eksamensbevis, 5 elever fra 10. klasse fik deres afgangsbeviser, heraf 4 med udvidet teknisk forberedelseseksamen, og 18 elever fik afgangsbevis efter 9. klasse, heraf 13 med bevis for teknisk forberedelseseksamen.

På baggrund af skolebestyrerens sygdom var det viceinspektøren, der foretog uddelingen af beviserne.

Selvfølgelig var det ganske utænkeligt, at Ryomgård Realskole få dage efter hr. Munchs død kunne holde translokation uden at mindes den mand, der hvert år i over 20 år har sendt unge mennesker af sted herfra med deres eksamensbeviser i hænderne. Skolens formand, K. Vester-Petersen, holdt derfor i tilslutning til translokationen en smuk mindetale om hr. Munch.

Efter afslutningsfesten var der forældre- og medlemsmøde i »Den selvejende institution Ryomgård Realskole« med en kort redegørelse ved formanden og valg til bestyrelsen.

Sommerferien:

Også i år står sommerferien i håndværkernes tegn. Det drejer sig ikke om så store projekter, som da vi i fjor måtte skride til nedtagning af tårnet. Denne gang begyndes der i dybet: et par kælderlokaler gennemrestaureres og dukker ud af håndværkerstøvet som en udmærket arbejdsplads for formningsfolkene, og de har åbenbart både initiativ og ideer til at udnytte det; der sker en masse dernede. Endvidere har Samlingen fået en ansigtsløftning – med nyt lys og loft, maling og gulv. Endelig blev et par klasseværelser gennemgået med en ret indgående oppudsning – det ene indrettet som håndgerningslokale.

August:

7. Ferien slut. Skolen starter – dog uden børnehaveklassen, som først lægger ud i morgen. I dag mødte 226 elever fordelt på 16 klasser og med de samme 20 lærerkræfter som før ferien, dog stadig med skolebestyreren sygemeldt. Skemaskrivning og boguddeling – og så hjem til middag.
8. Så kom også børnehaveklassen i gang, og her mødte til start 11 elever. Alt i alt altså 237 elever, hvilket – som ventet – er noget mindre end før ferien.
16. Vi har haft ubudne gæster i nat. Tilsyneladende intet nævneværdigt udbytte, men en betydelig håndværkerregning på reparation af kontordør samt en del af lærernes aflåste skabe. Desværre kender vi endnu ikke adressen, hvortil regningen skal sendes.
18. Midtdjurs kommune meddeler os, at den har fået amtets godkendelse af kommunens tilbud til Ryomgård Realskole om at betale befordringsgodtgørelse til vore elever efter samme regler, som gælder eleverne til kommunens egne skoler.

September:

7. Amtsidrætsstævne i Randers. Vi havde 4 hold med under ledelse af fru Nielsen og Stig Jensen. Pigerne fra 8.–10. årgang klarede sig fint, og skal vi så i øvrigt

Foto: Arne Christensen

- slå fast: det drejer sig først og fremmest om at være med!
8. Skolepatruljen, som i sidste skoleår overtog vagten ved vejen om morgenen og om eftermiddagen, fungerer også i det nye skoleår tilfredsstillende – stadig med fru Geertsen som kontaktlærer. 7 af de gamle fra i fjor fortsætter, og 5 nye er kommet til.
 12. Fru Budolfsen med II b og III b på ekskursion til Randers, hvor man besøgte museum, kulturhus og amtsavis. En vældig god tur.
 13. Formningshold B og fru Geertsen har i nogle forudgående formningstimer »dekoreret« skolegården med forskellige figurer, som synes at gøre vældig lykke – først og fremmest selvfølgelig hos de små; men det er dog ganske charmerende også at se store elever sidde på asfalten og lege »kryds og bolle«. For en del elever her fra byen slår skoledagen ikke til – de fortsætter til kl. 17–17,30 om eftermiddagen.
 18. Kommunens nyudnævnte sundhedsplejerske, frk. Kirsten Drejer, på præsentationsbesøg.
 22. Kommunal idrætsdag i Nimtofte. Lidt regn til start – men ellers ideelt vejr. Som i fjor et hyggeligt stævne

Foto: K. Basse

og vældig godt tilrettelagt. Vore piger vandt tre pokaler!

Om aftenen havde elevrådet inviteret til »sokkebal« i gymnastiksalen, og det blev da en vældig succes – med skoparkering i et klasseværelse, pølsebar i redskabsrummet, ballonsdans og andre fornøjelige indslag, jo, det gik vældig hyggeligt til inden for murene. Motto: at gavne og fornøje. Begge dele lykkedes, elevrådets underskud blev bragt ud af verden!

28. I 4. lektion vises for klasserne fra 6. klasse og opefter en film om lungekræft, fremskaffet efter opfordring fra elevrådet.

I 6. og 7. lektion havde skolen besøg af folketingsmedlemmerne Per Bendix og Søren B. Jørgensen, der her ofrede et par »fritimer« i deres EF-kampagne. Først var det tanken, at det skulle være fra 7. klasse og opefter, men så kom 6. klasse og ville gerne være med, og i sidste øjeblik viste det sig, at der i 5. klasse var en vældig interesse for EF. Op i salen med dem også! De herrer folketingsmedlemmer gav hver en kort orientering i et sprog, der var forståeligt for de allerfleste. Derefter var der lejlighed til at stille spørgsmål,

hvis der var noget, man gerne ville have nærmere uddybet; og det var der! Så snart ordet var givet frit, var Secher (8. klasse) parat med det første spørgsmål, og da isen var brudt, gik det slag i slag – så hurtigt, at dirigenten havde ondt ved at følge med i at få opnoteret rækken af spørgere. Vi måtte fortsætte ind i 7. lektion, og det blev de herrer folketingsmedlemmers næste møde, der blev bestemmende for vor afslutning – ikke mangelen på spørgsmål. Vi nåede til spørgsmål nr. 30 fra Lone i 5. klasse. Det var virkelig fornøjeligt at høre på. Også de to talere var oplivede og næsten imponerede over den store spørgelyst og de mange virkelig fornuftige spørgsmål.

Om aftenen forældremøde med forældrerådvalg på dagsordenen. Jævnt besøg.

29. 9. klasse og fru Lauritzen på ekskursion til Århus (Naturhistorisk museum og Moesgaard).

10. klasse og II a tog munden lidt mere fuld, lejede en bus uden fører, satte pedel Nebel ved rattet og startede med A. V. Pedersen og K. Basse som ledere mod Rumbjerg Knude. Vi gjorde ophold ved Blåkilde syd for Rold skov. Derefter ad skovveje gennem Rold. Senere tværs over Vildmosen, og fremkommet til målet blev der gjort iagttagelser og øvet kraftanstrengelser i klitterne, ved klinten, ved stranden og i fyret. Herfra fodtur langs kysten til Lønstrup (den fodtur var for resten ikke lige lang for alle!). På hjemturen kort ophold i Rebild: hjemkomst kl. 20,30. Strålende vejr.

Oktober:

2. EF-afstemning, men dog skoledag.
5. Skoleårets første forældrekonsultation. Ganske pænt besøg, vist bedre end ved noget tidligere.
- 6.–7.–8. Danmarks Realskoleforening holder årsmøde i København. Hr. Højholt repræsenterer lærerrådet, og K. Basse deltager i bestyrerforeningens møder.
9. Nyudnævnte skolelæge, fru Birgit Hansen, Brunmose, på præsetationsbesøg, ledsaget af sundhedsplejerske

Kirsten Dreyer. Indledende drøftelser af skolelægeundersøgelser.

12. Forældremøde for 1., 2. og 3. klassernes forældre. Først opdeling med 1.-2. klasse i et lokale ledet af fru Geertsen og fru Korfitsen og 3. klasse i et andet med fru Lene Basse og frk. Mariager som dem, der havde noget at sige. Sluttelig fællesmøde for alle med kaffebord og megen hyggelig snak. Et velbesøgt og godt møde.
- 14.-22. Efterårsferie.

Akvareludstilling

Vi havde først på sommeren den glæde at kunne udstille en akvarelsamling, som malerinden Grethe Frstrup havde udlånt til os.

Da udstillingen var arrangeret i den store sal, kunne vi på skift lade klasserne orientere sig deroppe. Det blev for adskillige elever til mere end klassens besøg, mange fandt vej flere gange.

Helt forståeligt. Samlingen bestod af 36 arbejder med motiver fra såvel Danmark som fra lande mod nord og mod syd. Mange af os blev ved første besøg særligt optaget af ét eller enkelte motiver, som naturligvis på en senere tidspunkt »hentedes« os igen. Og nu kunne det ske, at en detalje, som første gang ikke havde fæstnet sig, gjorde indtryk, eller at en akvarel, som ved første besøg havde været neutral, pludselig blev aktiv.

Sådan gik det til, at udstillingen for hvert nyt besøg på en måde mere og mere åbnede sig, og som dagene gik, engagerede med stigende styrke.

Et par dage havde vi åbent hus på udstillingen, og adskillige modtog opfordringen og aflagde besøg. Vi påregner at kunne gøre noget tilsvarende med passende mellemrum, idet vi med taknemlighed erindrer, hvilke oplevelser denne udstilling havde at byde på.

Tove Korfitsen.

Vinterferie i Norge

11. - 17. februar 1972

At stå på ski er let nok. Det bliver først svært, når man skal til at bevæge sig. Det gik i hvert fald op for de 99% af det hold, der var i Lillehammer i skolens første vinterferie.

Vi var 32 elever, heraf 4 drenge, samt 2 lærere med henholdsvis kone og mand samt børn, som meget forventningsfulde besteg bussen på rejsens første etape, fra Ryomgård til Auning.

Stemningen holdt sig og blev stimuleret vældigt i natklubben om bord på båden fra Ålborg til Oslo. Efter en afmatning i toget til Lillehammer strålede øjnene igen, da vi fik skiene udleveret. Der var jo masser af sne, og rundt omkring løb man på ski, børn såvel som gamle. Tilbage til det senere. Vi blev indkvarteret på vandrerhjemmet Birkebeinern, som ligger lige ved siden af en dejlig skibakke og ved endestationen for stolhejsen til et udsigtspunkt. Værelserne var gode, og mad var der rigeligt af. At nogle ikke spiste så meget må vel skyldes, at de ikke var sultne nok.

Nå, det var nok en skuffelse for de fleste, at skiene havde deres eget temperament, og det var vist heller ikke uden grund, at den mest brugte bremsemetode var »Danskebremsen«, der bestod i, at man bremsede skiene ved ganske enkelt at sætte sig ned. Faktum er, at kun ca. 10 af os brugte skiene hele perioden. Enkelte brugte dem endda kun en halv dag, og for fleres vedkommende fik vittighedstegnernes yndlingsmotiv fra vintersportssteder virkelig aktualitet.

Dog tror jeg, at alle var enige om, at de havde haft en ferie,

Foto: K. Basse

de vil huske længe, da vi begyndte hjemrejsen. Vi havde ikke fået den sol, brochurerne havde lovet os, men vi havde da set sne. Det var en skuffelse, at bådens natklub havde lukket, da vi sejlede hjem. Da var den kun forbeholdt voksne.

Der var enkelte blege ansigter og rystende hænder ved told-
eftersynet i Ålborg, men bortset fra enkelte bemærkninger fra
tolderne om, at ærlighed varer længst, gik det glat. Lederne
har haft al god grund til at være tilfredse med turen og med
deltagerne. Det var en fornøjelse, ikke blot at se på, når de for-
søgte sig på skiene, men også at være leder for turen.

Dorte Handberg og Stig Jensen.

Møde med Kalundborg Pigekor

Fredag den 7. april ankom der ved 2-tiden om eftermiddagen til Realskolen en busfuld glade mennesker. Det var Kalundborg Pigekor, bestående af ca. 25 piger mellem 10 og 22 år, et orkester på 4 unge mænd, samt lederne: sangpædagog, fru Birgit Rasmussen og hendes mand Boe Rasmussen. Pigerne blev installeret i skolens gymnastiksal, hvor en flok af skolens elever havde stillet de fornødne drømmesenge og luftmadrasser til rådighed. Orkestret blev forvist til det ene af formningslokalerne. Det varede ikke længe, før en dejlig stemning bredte sig over hele skolen. Fra gymnastiksalen lød der flerstemmig sang, og fra salen lød der forjættende trommehvirvler, mens Boe og drengene stillede instrumenter og teknisk tilbehør op. Allerede kort efter ankomsten holdt koret prøve sammen med vort eget skolekor, og en hel del tilhørere listede sig ind for at lytte. Forventningerne voksede hurtigt, forårsaget af den smittende glæde, som kor og orkester gik til værket med.

Om aftenen var salen fuld. Koret kom syngende op langs bænken iført deres smukke røsnædragter. Hr. K. Basse bød velkommen, og Birgit introducerede koret og fortalte, at det hverken var – eller ønskede at være – et fuldkomment kor. Det vigtigste af alt var sangglæden. Det viste sig hurtigt, at det ikke var tom snak. Koret sang med en sådan smittende glæde, at denne bredte sig over hele salen. Det var i tilgift også et meget dygtigt kor, opøvet hver onsdag aften igennem mange år. – Birgit havde i efteråret 1971 25-års jubilæum som leder

Kalundborg Pigechor

Foto: V. Klinkby

af Kalundborg Pigechor. – Har en pige ikke forsømt en eneste øveaften i et år, får hun en lille stjerne at sy på sin dragt. Flere af pigerne havde adskillige stjerner, en enkelt havde 12.

1. afdeling af underholdningen bestod af sange af alvorligere art. Der var en del »negro carrols« bl. a. »There is a River« og »My Lord«. Så kom den lille svenske »Lyckan«, den danske »Ravhertet«, så »Underlige aftenluft« sunget meget smukt solo. Med et potpourri over gamle børnesange sluttede denne afdeling.

Dernæst kom Ryomgård Realskoles kor på podiet. De sang et sømandspotpourri under ledelse af fru Kirsten Geertsen og ledsaget på guitar af Jørgen Selmer.

Nu begyndte den muntre afdeling. Fru A. V. blev noget modstræbende kommanderet til mikrofonen for at synge for til »Oh, you can't go to Heaven«. Begge korene og hele salen deltog i afsyngelsen af omkvædet. Der vankede forskellige »hip« til tilhørerne, inden stemmestyrken nåede de højder, Birgit ønskede. Nu kom Kalundborgkoret igen med 3 syngespil: »Frieduetten«, »Kunigunde« samt »Gårdsangerne«. Alle blev modtaget med stor begejstring, ikke mindst de tre »gårdsangere«, der kvad med en stemme-»pragt«, der formelig skar én i ørerne.

Hidtil havde ledsagemusikken indskrænket sig til et enkelt instrument, men nu tog orkestret fat. Hermed ville Birgit påvise, at et beatorkester så udmærket kan tilpasses et kor. Glæden og munterheden steg om muligt endnu et par grader. I resten af programmet deltog begge kor og ofte hele salen. »I've got the whole World« kom både på dansk og engelsk, og i »Waltzing Mathilda« deltog hele salen i omkvædet. De tekstukyndige fik anvist »gråt papir og hvidt papir« som en passende, rytmesikker tekst til dette omkvæd.

Da Kalundborg-pigerne sluttede underholdningen med »Når igen det er slut på en dejlig dag«, var vi vist alle kede af, at en pragtfuld underholdning var slut. Ja, underholdningen var forbi, men det var aftenen bestemt ikke. Mens Kalundborg-pigerne klædte om, stillede orkestret deres instrumenter op på podiet. Publikum strømmede ind i nr. 6 og 7 for at få halsen vederkvæget med kaffe og kager eller sodavand og pølser. Inden længe begyndte dansen. Orkestrert var sandelig både charmerende og godt. Moderne rytmer vekslede med gamle sange, som Kalundborgkoret sprang til og ledede. Dansegulvet var fyldt hele aftenen. Da aftenen sluttede, var alle enige om, at det havde været en uforglemmelig aften.

Dagen efter var gæsterne og en hel del af vore hjælpere, rekrutteret blandt skolens elever, på bustur i omegnen. Fru Birgit Nielsen fortalte Thorsager Rundkirkes og Kalø Slotsruins historie. Om eftermiddagen sang Kalundborg Pigechor for pensionisterne, som var inviteret til skolen. Og selv om der desværre kun kom få, sang pigerne med samme varme og glæde som aftenen før.

Da Kalundborg Pigechor rejste, søndag formiddag, lovede Birgit og Boe, at koret ville komme igen til næste år. Så nu glæder vi os til foråret i sikker forvisning om endnu engang at blive revet med af den rene sangglæde.

*Kirsten Geertsen.
Agnete Pedersen.*

Efterårsfest for gamle elever

Traditionen tro afholdtes elevfesten den sidste lørdag i skolens efterårsferie efter adskillige måneders forberedelser: tidligt i foråret, endnu inden den sidste sne var smeltet, blev musikken bestilt, og de første repræsentanter for jubilæumsholdene startede målbevidst og dygtigt på at samle klassen til en sludder om gamle dage. Det lykkedes overmåde godt, og ca. 130 gamle elever satte kursen mod Ryomgård den 21. oktober, enkelte klasser så tidligt på dagen, at der kunne blive tid til en sammenkomst på hotellet før den officielle del af festen, der startede i et af de ny klasselokaler med generalforsamling med en snes deltagere.

Efter valg af dirigent, landsretssagfører K. Vester-Petersen, Randers, aflagde formanden beretning, hvori han konstaterede, at efterårsfesten tilsyneladende er i god gænge, når den hvert år gennem en årrække har kunnet samle over 100 deltagere, og der har været vist stor interesse fra jubilæumsholdenes side. Endvidere omtalte formanden nogle legater og fonds, som er knyttet til skolen, men som helt eller delvis administreres af elevforeningen.

Under en efterfølgende diskussion pegede dirigenten på det skæve forhold, at hans brors, skolebestyrer S. Vester-Petersens, mindelegat hver sommer uddeltes med en portion på godt 200 kr. som flidspræmie til en afgangselev, hvorimod skolens stifter, Axel Munchs, mindelegat tilsvarende kun var på 50 kr. I 1939, da legatet blev stiftet, var det en pæn sum, men tiden

er løbet fra det, og Vester-Petersen foreslog derfor, at skolen og elevforeningen deltes halvt om at gøre A. Munchs legat til det største. Generalforsamlingen godkendte det.

Regnskabet, der blev gennemgået af kassereren, Maja Adelsbøll, blev godkendt. Bestyrelsen foreslog uændret kontingent, hvilket generalforsamlingen vedtog.

I stedet for Gertrud Sten Larsen (45), der ønskede at udtræde af bestyrelsen, valgtes Kirsten Kornerup (f. Jensen), 9 b, 1962. Formanden takkede Gertrud for præcist og dygtigt arbejde som elevforeningens sekretær gennem 10 år.

Mens generalforsamlingen stod på havde slagter Nielsen med sine dygtige hjælpere bragt det sidste fad smørrebrød ind på de smukt pyntede borde i festsalen.

Kl. 18 kaldte ringeduksenes gamle veltjente klokke endnu en gang til samling i festsalen, og aftenfesten kunne begynde. Hr. K. Basse mindedes i smukke ord (som findes først i elevskriftet) hr. Munch, og man sang nogle Ryom Sange. – Og så gik snakken livligt. Mange minder skulle genopfriskes, og oplevelser i årene siden skoletiden skulle fortælles, så det var knap, der kunne blive tid til en pause for dem, der havde et eller andet at sige til hele forsamlingen. Men et par pauser blev der dog, og i en af dem bragte hr. K. Basse følgende hilsen fra Thyra Weiner, der ferierede i Østrig:

p. t. Wien, den 21. oktober 1972.

Kære gamle elever!

Hvadenten I er årgang 50 (50-års jubilarer, red.), som jeg jo ikke har haft fornøjelsen at undervise, eller årgang 25 eller 20 eller en hvilken som helst årgang, så sender jeg jer alle de hjerteligste hilsener på den dag, da I er samlede for at mindes tiden på jeres barndoms skole. Jeg ville gerne have været sammen med jer – også meget gerne. Jeg synes altid, det er som om årene forsvinder, og jeg føler mig hensat til tiden – den gode gamle tid – der svandt. Men i år er det sår, som jeg fik ved tabet af min bedste ven, så friskt, at jeg har svært ved at være til stede ved noget, der har så nær forbindelse med ham såvel som med min søster, over tabet af hvem jeg også har sørget så dybt. Jeg er ved min mands død blevet ensom. Men

det er der jo så mange, der er, selv om det er en ringe trøst. Dog er jeg dybt taknemmelig over, at det er blevet mig forundt at have så mange venner blandt de gamle elever, og jeg sender jer alle de inderligste ønsker om, at I må få en god fest, og at I alle i fremtiden måtte kunne leve under det motto, som Erik Munch udtrykte i sit valgsprog:
Skønhed – styrke og fred.

Mange hilsener til hver og en!
Jeres hengivne
THYRA WEINER.

I en anden pause fortalte Kr. Vester-Petersen, at hr. K. Basse den 1. august i år havde været lærer ved Ryomgård Realskole i 25 år. Hr. Vester-Petersen gratulerede med jubilæet og takkede for et særdeles veludført arbejde og for loyalitet over for skolens traditioner. En loyalitet, som ikke alene vises på skolen, men også gennem arbejdet som formand for elevforeningen. Hr. Vester-Petersen sluttede »vi værdsætter dit virke her og det store arbejde, du har påtaget dig ved at være konstitueret skolebestyrer«, og for at understrege, at det ikke var tomme ord, overrakte han hr. Basse en smuk gave.

Enkelte havde ordet for at mindes deres skoletid, bl. a. Holger Hørsholt, der talte på 11 fremmødte 50-års jubilærers vegne.

Den talrigest repræsenterede årgang var 62 med i alt 27 fremmødte; nævnes bør også 5-års jubilæarerne, hvoraf 14 var mødt, det var pænt af jer.

Efter et par timers forløb var smørrebrødsfadene tomme, og efter de gamle elevers sang spillede musikken op til dans.

Det blev sent, før de sidste gæster sagde farvel til deres gamle skole. – En festlig aften var forbi.

Bestyrelsen ser nu således ud: K. Basse Kristensen, Vibevej 19, 8550 Ryomgård (formand), tlf. (06) 39 41 35. Maja Adelsbøll, Jernbanegade 21, 8550 Ryomgård (kasserer). Torben Jensen, Storegade 3, 8950 Ørsted (sekretær), tlf. (06) 48 82 88, Ørsted Maskinforretning, kan benyttes. Jørgen Pedersen, Fåborggade 23, 4. sal, 8000 Århus C. Jette Frandsen, Elstedvej 52, Terp, 8520 Lystrup. Kirsten Kornerup, P. Heisesvej 4 B, 8000 Århus C. N. A. Højholt, Solbakkevej 7, 8550 Ryomgård.

Meddelelser om adresseændringer bedes meddelt sekretæren. Foreningens gironummer er 45 678. Medlemstal 1. november: 655.

Jubilæumshold for 1973: 1918, 1923, 1933, 1938, 1943, 1948, 1953, 1963 og 1968. God fornøjelse med at samle tropperne, men vent ikke for længe. Send os et par ord, hvem der måtte ønske assistance.

Vi sender alle vore medlemmer en hjertelig tak for tilliden i det forgangne år og ønsker alle et godt nytår.

Bestyrelsen.

Frithiof Ørtved

Skolens ældste elev, Frithiof Ørtved, er død. »Den gamle – 9/1916«, som han ofte underskrev sig, døde i november 1971, 73 år gammel. Først efter nytår blev vi klar over det, og derfor kom meddelelsen ikke med i årsskriftet 71.

Frithiof Ørtved har været meget trofast over for sin gamle skole og over for elevforeningen gang på gang slået til lyd for, at de ældste årgange ikke måtte glide ud af det fællesskab, elevforeningen repræsenterer.

Vi vil mindes Frithiof Ørtved, og vi gør det ved her at gengive hans sidste julehilsen skrevet kort før hans død.

Igen engang skal julens glade sange tone,
igen engang skal kirkens klokker kime, kalde,
igen engang skal julens glæde os forsone,
igen engang skal efter jag til ro vi falde.

Vist er det jul – og julen er en evig gåde,
med klokkeklang og orgelspil og grønne graner –
vi mindes nok bag alt vor jag et ord om nåde –
om sjælefred og sjælefrelse – lidt vi aner.

Vi jager om fra dør til dør, og gaver købes,
vi bruger løs af penge – sprænger alle lænker;
en blomst til graven – og på posthus hastigt løbes,
på nær og fjern med julehilsen alle tænker.

Vist er det jul – og vi må gerne skabe glæde,
vist er det barnets fest, og let til børn vi bliver.
Men er der ikke glemte, der må ensomt græde,
en ensom ung – en gammel, der itu vort billed river.

Ja – julen, det er lysets fest – – og solen vender,
med solhvervssang vi hilser lyset, som os møder.
Og stjernen, der blev tændt engang, endnu vi kender,
i julenatten over Bethlehem den stadig gløder.

Og Bethlehem er der, hvor du dig føler hjemme,
hvor tro og håb og kærlighed er klippegrunden,
hvor hjertets sande glæde du kan kildt fornemme,
og julens stilhed favner dig i midnatsstunden.

Hvem svigter vel de gamle glade traditioner
med juletræ og salmesang vor barndomsiver.
Vi lærer vore egne børn de gamle toner,
vi skaber glæde, der os glæde rigt tilbage giver.

Velsignet jul – på gammel vis til gamle, unge
og prøv så på om du til julens bud kan lytte,
om tiden jager, eller timerne er tunge,
så husk – at julens stilhed kan trods alt dig nytte.

Frithiof Ørtved, 1971.

Mindefond

I forbindelse med hr. Munchs død og bisættelse opfordrede fru Weiner dem, der kunne tænke sig at sende blomster til hr. Munchs bære, til i stedet at sende et beløb til en mindefond.

Der indkom i den forbindelse næsten 4000 kr.

Elevforeningen modtog i sin tid efter fru Munchs død enkelte bidrag med en tilsvarende hensigt; elevforeningen har i årene siden 1965 forøget disse bidrag gennem forskellige gaver og »ekstrakontingenter«, således at vi på denne konto har stående ca. 1775 kr.

Elevforeningens formand har nu drøftet med fru Weiner at slå disse to beløb sammen og lade dem indgå som begyndelsen til en mindefond, der skulle bære både hr. og fru Munchs navne.

Da det formodes, at mange gamle elever og måske andre af skolens venner – forældre kredsen f. eks. – kunne tænke sig at støtte dannelsen af en sådan mindefond, benytter vi gerne lejligheden til at opfordre alle, der kunne tænke sig at være med til på denne måde at skabe et varigt minde om hr. og fru Munch, til at *indsende deres bidrag til Ryomgård Realskoles Elevforening, giro nr. 45 678.*

Med hensyn til anvendelsen af renterne af en sådan fond går tankerne i retning af at bruge dem til hele eller halve fripladser til elever på Ryomgård Realskole, evt. til bidrag til befodringsgodtgørelse for langvejs fra kommende elever; men dertil vil der først blive taget stilling, når vi véd, hvilke midler fonden kommer til at råde over. Vi tror, at det vil være helt i overensstemmelse med hr. og fru Munchs tankegang, at midlerne fra et sådant legat kommer elever på Ryomgård Realskole til gode, og håber, at tanken møder forståelse hos dette årsskrifts læsere.

Elevforeningens bestyrelse.

Nogle meddelelser fra skolen

Ved K. Basse

Ryomgård Realskole er en selvejende institution. Forældre med skolesøgende børn er automatisk medlemmer af institutionen. Som medlemmer kan desuden optages kommuner og personer, som har interesse i skolens arbejde og ønsker at støtte dette, mod et indskud på 100 kr. (kommuner dog mindst 1000 kr.). Der påhviler ikke medlemmerne noget økonomisk ansvar ud over det betalte indskud.

At skolen er en selvejende institution vil sige, at ingen enkelt person eller gruppe af personer kan have noget økonomisk udbytte. Eventuelt overskud kan udelukkende kun anvendes til undervisningsformål og til udbedring af skolen. Skolens regnskab kontrolleres af statsautoriseret revisor.

Den økonomiske styrelse ligger i hænderne på en bestyrelse. Hvert tredje år afholdes valg af bestyrelsesmedlemmer på en generalforsamling, og bestyrelsesmedlemmerne vælges blandt institutionens medlemmer. Den nuværende bestyrelse, valgt ved forældre- og medlemsmødet den 16. juni 1972, har følgende medlemmer:

Landsretssagfører K. Vester-Petersen, Randers (fmd.).

Købmand Aksel Gerstrøm, Auning.

Dyrlæge Peter Rasmussen, Kolind.

Arbejdsmand Henry Hald, Ryomgård.

Gårdejer Gunner Jørgensen, Højgård, Nimtofte.

Fru Lykke Harder, Ryomgård.

Tømrermester E. Nielsen, Mørke.

Skolens faglige og pædagogiske ledelse og daglige administration varetages af skolebestyreren, der er ansvarlig over for Undervisningsministeriet.

Skolebestyrer E. Basse Kristensen træffes som regel hver skoledag kl. 12,10–13,00 på skolens kontor, tlf. (06) 39 40 02.

Undervisningen

Skolens formål er at drive eksamensberettiget realskole eller anden skoleform efter bestyrelsens nærmere bestemmelse og med undervisningsministeriets godkendelse.

Skolen omfatter alle klasser fra børnehaveklasse til III real-klasse samt 8., 9. og 10. klasse, hvori der undervises til teknisk forberedelseseksamen og udvidet teknisk forberedelseseksamen.

Undervisningen følger folkeskolelovens krav, så der gives et bredt tilbud om valgfrie fag i 8., 9. og 10. klasserne; men der lægges fra skolens side stærkest vægt på de grundlæggende fag dansk, regning og sprog.

Skolebetalingen

Skolebetalingen omfatter både undervisningspenge og bogleje. Den årlige betaling er følgende:

Børnehaveklassen	kr. 555
1. klasse	— 555
2. klasse	— 575
3. klasse	— 585
4. klasse	— 605
5. klasse	— 630
6. klasse	— 640
7. klasse	— 665
8. klasse	— 885
9. klasse	— 895
10. klasse	— 905
1. real	— 915
2. real	— 905
3. real	— 905

Skolepengene opkræves i 10 rater og forfalder forud. Ved indbetaling på giro 389 13 er postvæsenets kvittering gyldig over for skolen.

Indmeldelser

Indmeldelser til og forespørgsler om Ryomgård Realskole rettes til skolens kontor. Indmeldelse modtages normalt til et skoleårs begyndelse, men kan dog modtages hele året — i real-

klasserne kun, såfremt eleven kommer fra tilsvarende klasse-trin på en anden realskole.

Ifølge lov nr. 121 af 17. april 1972 indtræder undervisningspligten den 1. august i det kalenderår, hvor barnet fylder 7 år, men et barn *kan* efter forældrenes anmodning optages i 1. klasse i det kalenderår, hvor barnet fylder 6 år, hvis det må antages at kunne følge undervisningen i klassen.

I børnehaveklassen kan optages børn, der ved skoleårets begyndelse er fyldt 5 år, og som kan forventes optaget i 1. klasse det følgende år. Det er forudsat i loven om børnehaveklasse, at eleven skal gå i 1. klasse på den skole, hvis børnehaveklasse eleven er indmeldt i.

Udmeldelser

Udmeldelser i skoleårets løb modtages normalt kun ved flytning til anden skole.

Udmeldelse skal foretages af elevens forældre (væрге).

Ordensregler

1. Alle skal møde på skolen 5 minutter før den fastsatte skoletid, med mindre tog og rutebil gør dette umuligt. Elever, der kommer med tog og rutebil, skal straks begive sig til skolen.
2. Eleverne må ikke forlade skolens grund i skoletiden uden tilladelse. Tilladelse opnås normalt kun efter anmodning fra hjemmet. Undtaget fra denne regel er elever fra Ryom, der må gå hjem i fritimer.
3. Eleverne skal forlade undervisningslokalet i frikvarteret. Tilladelse til at blive inde gives kun efter hjemmets anmodning. I mellemtimer må eleverne kun opholde sig inde efter henvendelse til viceinspektør eller gårdvagt.
4. I tilfælde af sygdom må meddelelse herom tilstilles skolens leder eller klasselæreren.
5. Efter anmodning fra hjemmet kan en elev fritages for gymnastik i én uge ad gangen. Skønnes fritagelsen at skulle vare mere end fire uger, kan eleven kun fritages ved at møde med lægeattest (ministerielt cirkulære af 8. april 1968). Blanket til lægeattest skal afhentes hos gymnastiklæreren.

6. Der gives normalt ikke fri for skolegang. I anledning af »store« familiebegivenheder kan en elev undtagelsesvis få fri. Ønskes en elev derudover en enkelt gang fritaget, gives tilladelse *kun* efter henvendelse fra hjemmet til kontoret senest dagen før.
7. Elever skal følge de anvisninger, lærerne giver dem med hensyn til arbejde og forhold i klassen. De skal i alle forhold vise god opførsel.
8. Alle har pligt til at opføre sig hensynsfuldt mod deres kammerater.
9. Beskadigelse af skolens materiel er selvfølgelig forbudt. Eventuel beskadigelse (knuste ruder o. lign.) kræves erstattet.
10. Bøger skal være forsynet med helt og rent omslag med navn og klasse påtegnet. Lånte bøger, der bliver borte eller beskadiges, skal erstattes. Bøger, man har lånt af skolen, må ikke forsynes med overskrivninger.
11. Bortkomne ting kan kun forventes eftersøgt, såfremt de er forsynet med navn.
12. Penge må ikke opbevares i overtøj og tasker, men overgives til en lærer til opbevaring. Skolen påtager sig intet ansvar for ting og penge, der bliver borte på skolen. Indsamling af penge må ikke finde sted uden skolebestyrerens tilladelse.
13. Eleverne skal skiftevis en uge ad gangen fungere som ordenstilsyn i klassen, med mindre andet bliver bestemt for vedkommende undervisningslokale.
14. Skolebestyrerens kontor er kun åbent for eleverne om morgenen og i første frikvarter.

Færdsel til og fra skolen

Ryomgård Realskole er så vidt vides den første skole i Danmark, der oprettede færdselspatrulje, idet skolens lærere modtager togrejsende elever på stationen om morgenen og ledsager dem dertil efter skoletid, ligesom der er færdselsvagt ved skolens indgang, hvor eleverne passerer Vestergade.

Denne lærervagt på gaden er blevet erstattet af en elevfærdselspatrulje efter elevrådets eget ønske.

Ingen elev må forlade skolen om eftermiddagen, før færd-

selspatruljen er til stede. Dette gør vi for at forebygge færdselsulykker. Skolen forventer, at eleverne også på den øvrige del af deres skolevej iagttager færdselsreglerne og i det hele optræder, så andre trafikanter kan være tjent dermed.

Forsømmelser

I almindelighed er sygdom den eneste gyldige grund til forsømmelse; dog kan skolen i enkelte tilfælde fritage en elev, men kun efter henvendelse fra hjemmet. I alle tilfælde skal der gives skolen meddelelse om fravær, enten skriftligt eller telefonisk.

Alle forsømmelser bogføres og indberettes til ministeriet, og bliver de for talrige, forbeholder skolen sig ret til at betragte eleven som udmeldt.

Ved smitsomme sygdomme iagttages de regler, som indeholdes i ministeriets bekendtgørelse desangående.

Forsikring

Skolen har tegnet en ansvars- og ulykkesforsikring, der dækker for skader, eleverne måtte forvolde eller blive offer for på skolen samt undervejs mellem hjem og skole (men naturligvis ikke for, hvad der måtte ske i hjemmet); desuden dækker den under fælles udflugter under læreres ledelse. Erstatningskrav rettes til selskabet af skolen, men kun *efter henvendelse fra forældrene*. Betaling for denne forsikring er indbefattet i skolepengene.

Tøj- og brilleskader under leg dækkes normalt ikke.

Vidnesbyrd og kontakt mellem hjem og skole

Standpunktskarakterer gives tre gange om året. Standpunktsbøgerne skal forevises hjemme og senest 8 dage efter tilbageleveres til skolen med forældrenes underskrift.

I hovedskolen udtrykkes standpunktet i ord i en fempunktsskale, der grupperer sig om bedømmelsen »tilfredsstilende« som udtryk for et standpunkt i midten.

Efter 7. klasse bliver elevernes standpunkt bedømt efter den

karakterskala, der er udformet i ministeriets bekendtgørelse af 4. februar 1963.

Dette er en ren talskala på 10 trin, der benævnes 13 – 11 – 10 – 9 – 8 – 7 – 6 – 5 – 3 – 0. I grove træk kan skalaen forstås således: Tallene 7, 8 og 9 kan betegnes med ordet »middel«; 10, 11 og 13 kan kaldes »udmærkede«, og 6, 5 og 3 betegnes »usikre«; 0 bruges om den helt uantagelige præstation.

Ud over den kontakt mellem hjem og skole, der ligger i, at skolen således meddeler elevens standpunkt, holder alle lærerne »åbent hus« på skolen den første torsdag i månederne oktober, december, februar og april – hver gang kl. 19,30–21; og disse kontaktaftener opfordres forældrene til at gøre flittigt brug af. Engang imellem indkalder skolen også til samlede forældremøder for de enkelte klassers forældre.

Forældreråd

Som nævnt i årsberetningen i fjor var der dengang forberedelser i gang med henblik på at få valgt et forældreråd.

Ved et forældremøde på skolen den 9. december 1971 valgtes Ryomgård Realskoles første forældreråd, som fik følgende sammensætning:

Ingeniør E. Møller Frederiksen, Vibevej, 8550 Ryomgård, telefon 39 42 16.

Lærer Emmy Basse, Vibevej, 8550 Ryomgård, telefon 39 41 35.

Sygeplejerske Grethe Münther Rasmussen, Koruplund pr. 8550 Ryomgård, telefon 39 42 22.

Godsejer Niels Iuel, Meilgaard pr. 8584 Tranehuse, telefon 31 70 44.

Uddeler Knud Kejser, Møllevej 5, 8581 Nimtofte, telefon 39 80 19.

Ingeniør Poul Laursen, Ommestrup pr. 8544 Mørke, telefon 37 70 25.

Jytte Rosenstand, Kirkevej 7, Pindstrup pr. 8550 Ryomgård, telefon 39 60 65.

Rådet har siden konstitueret sig med ingeniør E. Møller Frederiksen som formand og fru Jytte Rosenstand som sekretær.

Forældrerådet har nu gennemarbejdet det udkast til vedtægter, der var til forhandling på forældremødet i december, og det gennemarbejdede udkast er endeligt vedtaget på forældrerådets møde den 6. april 1972 i nedenstående form:

VEDTÆGTER

Forældrerådets navn er Ryomgård Realskoles Forældreråd.

Forældrerådet består af 7 medlemmer blandt forældre til skolens elever. De vælges for et år ad gangen på det årlige forældremøde. Medlemmerne kan dog genvælges, så længe de har børn på skolen.

Forældrerådet afholder to ordinære møder om året, det ene i april, det andet i oktober.

Forældrerådet konstituerer sig med formand og sekretær. Formanden indkalder til møde ved udsendelse af dagsorden, ligesom han kan indkalde til ekstraordinære møder, såfremt der opstår problemer, der kræver hurtig behandling. Formanden er ordstyrer ved møderne.

Forældrerådet er kun beslutningsdygtigt, når mindst 4 medlemmer er til stede, ligesom en beslutning kun er gyldig, såfremt mindst 4 medlemmer kan gå ind for den.

Forældrerådet har ret til at indkalde skolens bestyrelse og/eller ledelse, når det findes fornødent, ligesom skolen til enhver tid kan indkalde forældrerådet til møde.

Skolen indkalder hvert år til et samlet forældremøde. Denne indkaldelse skal udsendes inden 1. september.

Tilsynet med skolens forhold og undervisningen i øvrigt påhviler forældrerådet, der ligeledes sikrer sig, at undervisningsmateriellet er tidssvarende. Tilsynet kan bl. a. omfatte: Problemer mellem lærere og elever, mellem skolen og elever, ordens- og opførselsproblemer m. v.

Forældrerådet træffer selv beslutning om, på hvilken måde tilsynet skal føres, men skolens ledelse skal i hvert enkelt tilfælde underrettes om forældrerådets beslutning.

Forældrerådet kan, om ønskes, assistere ved skolens fritidsaktiviteter o. lign.

Forældre, elever og elevråd kan til enhver tid rette henvend-

delse til forældrerådet med interne spørgsmål af enhver art, som forældrerådet er pligtig at bringe videre til skolens ledelse.

Skolens administration, økonomi og ansættelse af lærerkræfter angår ikke forældrerådet.

Skolen forpligter sig til at tilsende forældrerådets medlemmer nye love, cirkulærer o. a., som vedrører Ryomgård Realskole, samt til at afholde udgifterne ved udsendelse af meddelelser fra forældrerådet. Endvidere stiller skolen lokale til rådighed til afholdelse af møder.

Ved det ordinære forældremøde den 28. september 1972 nyvalgte gårdejer Johs. Andersen, Kærende, i stedet for uddeler Knud Kejser, Nimtofte, der ikke ønskede genvalg. Øvrige medlemmer blev genvalgt.

Til skolen er knyttet følgende legater:

- 1) Skolebestyrer Axel Munchs mindelegat. Der uddeles hvert år ved skolens translokation en legatportion til den elev, der opnår den største eksamen. Overrækkelsen foretages af elevforeningens formand.
- 2) Skolebestyrer Axel Munchs friplads. – Fripladsen, der ydes af Ryomgård Realskole, uddeles af elevforeningen, til hvem ansøgning om friplads indsendes, efter at bestyrelsen i de lokale blade har bekendtgjort, når fripladsen er ledig, og tidspunktet for ansøgningsfristens udløb. Fripladsen omfatter fri skolegang på Ryomgård Realskole og skal tildeles en værdig og ubemidlet elev fra 5. klasse eller derover.
- 3) Skolebestyrer Søren Vester-Petersens mindelegat. Legatet tildeles en elev i 2. real eller 8. klasse. Legatet kan ikke søges. Ryomgård Realskoles lærerråd udpeger legatmodtageren. Ved udvælgelsen lægges der vægt på, at legatmodtageren har vist sig i besiddelse af gode menneskelige egenskaber, har passet sit arbejde samvittighedsfuldt, udnyttet sine evner, udvist en naturlig og høflig optræden samt været medvirkende til at skabe et godt kammeratskab og et positivt arbejdsklima i sin klasse. – Legatet overrækkes ved translokationen.

Friplads og søskendemoderation

Det offentliges tilskud til fripladser til elever i private skoler er lovfæstet i forskellige love.

Der har i det sidste par år været stillet et mindre beløb til rådighed fra staten til fripladstilskud til hovedskolens elever. Beløbet skal først og fremmest dække søskendemoderation samt enkelte andre fripladstilskud til børn fra mindrebemidlede hjem, og hensigten er at modvirke social skævhed i de private skoler.

Foreløbig kan beløbet ikke dække søskendemoderation, hvis alle forældre med flere børn på skolen skulle have rabat. Da der jo meget gerne skulle være mulighed for at give rabat til enkelte elever fra hjem med de laveste indtægter, må vi fortsætte med kun at give søskenderabat efter ansøgning fra hjemmet; denne ansøgning om søskenderabat skal kun indgives én gang; eleven beholder sin søskenderabat (200 kr. årlig), så længe der er søskende på skolen. Ansøgning om søskenderabat skal ikke ske på officielle ansøgningsskemaer, og den skal ikke indtil tilskudsnævnet. Vil man derimod ansøge om anden fripladstilskud end søskenderabat, skal der udfyldes et skema, som udleveres på skolen. Eleverne får besked, når skema kan fås.

Beløbet, der er afsat til denne støtte, er i år uændret i forhold til sidste år. De private skolers organisationer arbejder på at dokumentere, at behovet er langt større. De har i år søgt at få beløbet sat i vejret, dels for at opveje prisstigninger og dels, fordi I real og 8. klasse i år er kommet med under denne ordning; men det offentliges sparebestræbelser har bevirket, at der ikke kunne finde en forhøjelse sted. Vi håber, det kommer i de nærmest følgende år.

For 9. klasse og II real – og delvis for 8. klasse og I real – findes der en ordning, hvorefter kommunerne kan give støtte til fortsat skolegang. Ordningen er under afvikling, idet det er tanken, at disse to årgange, der nu er på vej til at blive undervisningspligtige, skal ind under ovennævnte ordning med statens fripladstilskud til hovedskolen.

Det er hjemstedskommunerne, der skal bevilge denne støtte,

og skolen har ingen indflydelse derpå. Ansøgning skal indgives i oktober måned.

For 10. årgang – altså 10. klasse og III real – gælder det, at de nu kan søge gennem Statens Uddannelsesstøtte, der yder legater til studerende, når deres – og især forældrenes – økonomiske forhold opfylder visse krav. Et stipendienavn på skolen, bestående af tre elever, to lærere og bestyrelsens formand, holder eleverne underrettet om mulighederne og gennemgår ansøgningerne og kontrollerer, at de er udfyldt efter forskrifterne.

Legaterne fra Statens Uddannelsesstøtte er i år steget væsentligt i forhold til sidste år. Der gives i år fuld støtte for en skattepligtig indkomst indtil 25.000 kr.; derefter finder der en aftrapning sted, og der gives ingen støtte til skattepligtige indkomster over 42.000 kr. For indeværende skoleår er der tildelt 31 elever en samlet støtte på ca. 100.000 kr., – i gennemsnit godt 3.200 kr. pr. elev.

Befordringsgodtgørelse

Ifølge Undervisningsministeriets cirkulære af 22. juni 1971 om tilskud til befordring af elever i friskoler og private realskoler er der ved forhandling mellem Undervisningsministeriet, Amtsrådsforeningen i Danmark og Kommunernes Landsforening opnået enighed om at søge gennemført en befordringsordning med virkning fra 1. august 1971 efter følgende retningslinier:

En kommune yder efter ansøgning tilskud til friskoler og private til befordring af de elever, som er hjemmehørende i kommunen. Der kan kun ydes tilskud for elever, hvis skolevej er længere end 3,5 km i 1.–3. skoleår og 5 km i 4.–10. skoleår. Den således aftalte ordning er baseret på kommunernes frivillige deltagelse. Da man imidlertid finder det rimeligt, at de omhandlede elever i private skoler får adgang til befordring efter samme principper som elever i folkeskolen, skal man henstille til kommunerne og amtskommunerne at yde tilskud til befordringsordninger for elever i private skoler i overensstemmelse med de foran anførte retningslinier.

Som nævnt er ordningen baseret på kommunernes frivillige del-

tagelse, og trods ministeriets henstilling i cirkulæret svinger de enkelte kommuners indstilling fra total afvisning til fuld støtte.

Vi har i år haft den glæde at modtage et meget favorabelt tilbud fra Midtdjurs kommune, idet der fra 1. august 1972 betales fuldt ud, hvad befordringen koster med billigste offentlige transportmiddel (tog eller bus), når afstanden er de i cirkulæret nævnte 3,5 og 5 km.

Ferieplan for resten af skoleåret 1972/73:

Juleferie	23/12 72–3/1 73
Vinterferie	3/2–11/2 73
Påskeferie	18/4–24/4 73
Bededag	18/5 73
Kristi himmelfartsdag	31/5 73
Grundlovsdag	5/6 73
Pinseferie	9/6–11/6 73
Sommerferie	23/6–12/8 73

Alle de nævnte datoer inklusive.

Den daglige undervisningstid er fra kl. 8,35 til 14,15 – for en del elever i 8., 9. og 10. årgang dog til kl. 15,10.

Ledelse og lærere

Bestyrelsens formand: Landsretssagfører K. Vester-Petersen, Randers (tlf. 42 60 00); varetager økonomiske sager.

Skolebestyrer E. Basse Kristensen (tlf.: skolen 39 40 02, priv. 39 41 47); varetager pædagogiske sager og daglig administration.

Viceinspektør K. Basse Kristensen (tlf. 39 41 35); varetager vikarproblemer og skemaproblemer.

Lærerne:

Inger Budolfson (universitetsstudier, ansat 1965) fransk, latin, engelsk, tysk, dansk.

Kirsten Geertsen (småbørnslærerindeeksamen, ansat 1970) sang og musik, formning, dansk.

Dorthe Handberg (lærereksamen, ansat 1969) husgerning, regning og matematik, fysik.

Stig F. Jensen (gymnastiklærereksamen, ansat 1964) gymnastik og idræt, geografi, fysik, engelsk.

Klaus V. Klinkby (Elbæk-læreruddannelse, ansat 1962) dansk, religion, historie, sløjd.

- Tove Korfitsen (lærereksamen, ansat 1970) specialundervisning, dansk, regning, sang.
- Ejv. Basse Kristensen (lærereksamen, ansat 1948) dansk, biologi, regning.
- Emmy Basse Kristensen (lærereksamen, ansat 1949) dansk, skrivning, regning, historie, religion.
- Inge Basse Kristensen (lærereksamen, ansat 1964) håndarbejde, tysk, biologi, geografi.
- K. Basse Kristensen (lærereksamen, ansat 1947) regning og matematik, geografi.
- Lene Basse Kristensen (lærereksamen, småbørnslærerindeksamen, ansat 1948) alle fag i begynderklasserne.
- Rikke Lauritzen (lærereksamen, ansat 1969) tysk, fransk, dansk, geografi, orientering.
- Else Merete Mariager (småbørnslærerindeksamen, ansat 1971) børnehaveklassen, formning, orientering, religion, gymnastik.
- Eva Maylander (lærereksamen, ansat 1971) regning og matematik, fysik, husgerning, tysk, gymnastik.
- Birgit Nielsen (Elbæk-læreruddannelse, ansat 1961) dansk, historie, gymnastik.
- Agnete Buhl Pedersen (lærereksamen, ansat 1971) formning, tysk, engelsk, latin.
- Anders V. Pedersen (lærereksamen, ansat 1971) orientering, biologi, engelsk, dansk.
- Søren Søb (faglærereksamen, pædagogikum, ansat 1962) regning og matematik, fysik.
- Fanny Højholt Sørensen (lærereksamen, ansat 1950) engelsk, geografi, gymnastik.
- N. A. Højholt Sørensen (lærereksamen, ansat 1948) maskinskrivning, regnskabsføring, formning, regning og matematik, religion, geografi.

Lovmæssige ændringer

Ved lov nr. 121 af 17. april er gennemført en del ikke uvæsentlige ændringer af vort lovmæssige grundlag: de vigtigste er nok følgende tre:

1. Der kom nye bestemmelser om undervisningspligtens indtræden. (Er omtalt tidligere).
2. Optagelsesbetingelserne til I real ændredes afgørende, idet det efter de nye bestemmelser er forældrene, der afgør, om en elev skal optages i I real – efter forhandling med skolen – og eleven, – dog under forudsætning af, at skolen har erklæret eleven oprykket fra 7. til 8. klassetrin.

3. Undervisningspligten er udvidet til 9 år. Det vil sige, at for elever, der i dette skoleår er i 8. klasse eller I real eller på lavere klassetrin, ophører undervisningspligten den 31. juli i det kalenderår, hvor eleven
 - a. med skoleårets udgang har modtaget regelmæssig undervisning i 9 år, eller
 - b. fylder 17 år, eller
 - c. afslutter folkeskolens 9. skoleår eller hermed ligestillet uddannelse.

Den 27. juli 1972 offentliggjordes undervisningsminister Knud Heinesens »Udkast til forslag til lov om folkeskolen«. Foreløbig er det et debatoplæg, og det er vel efterhånden blevet debatteret så grundigt både her og der, at de fleste er nogen lunde orienteret om de væsentligste nyheder deri: bortfald af deling i boglig og almen linie, bortfald af realeksamen, eksamens- og årskarakterer erstattes af udtalelser. Om sidstnævnte problem handler udkastets paragraf 12, der lyder som følger:

Forældrene og eleverne skal regelmæssigt underrettes om skolens syn på elevernes udbytte af skolegangen.

Stk. 2. Skolen udfærdiger afgangsbasis for elever, der går ud af skolen efter 7. klassetrin eller senere. Afgangsbasis skal indeholde oplysning om elevens deltagelse i undervisning, der er frivillig for eleverne.

Stk. 3. Foruden afgangsbasis udfærdiger skolen for hvert fag eller hver faggruppe, eleven har været undervist i efter 7. klassetrin, en udtalelse om, i hvilket omfang eleven har tilegnet sig den viden og de færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der er opstillet som mål for undervisningen. Udtalelsen udarbejdes af læreren i faget på grundlag af elevens daglige skolearbejde. Skolen kan endvidere udtale sig om elevens samarbejdsevne.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter regler om udformningen af afgangsbasis og udtalelser efter stk. 3 og kan iværksætte et vejledende fagligt tilsyn med det formål at fastholde et fælles grundlag for elevernes fortsatte uddannelse.

For at der ikke skal være nogen misforståelse: Det er et udkast, det er ikke lov; det er end ikke på nuværende tidspunkt fremsat som lovforslag. Hvis forslaget bliver vedtaget, er det tanken, at det skal have gyldighed fra 1. august 1974; og det vil sige, at den nugældende eksamensordning stadig er i kraft. Elever i nuværende 7. klasser kan fra august 73 deles i 8. klasse og I real som hidtil, og der bliver afholdt realeksamen i 73, 74, 75 og 76. Så meget er sikkert. Hvad der derefter skal ske, afhænger af det lovforslag, der formodentlig fremsættes inden længe, og af dets skæbne i folketinget. Der kan jo ske ændringer undervejs.

Formningsidé hos Steen Nymann, II A

Personalia

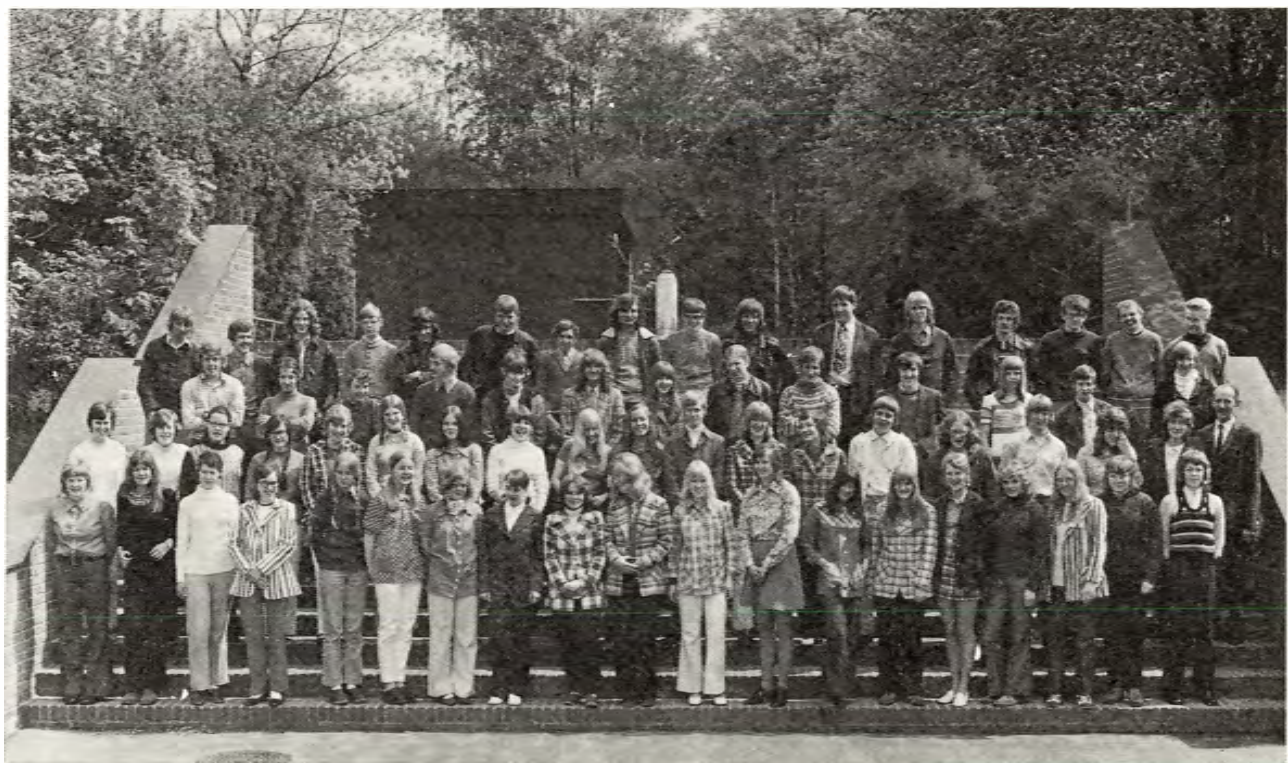
I lighed med tidligere år bringer vi lidt personalia-nyt, som er kommet redaktionen for øre:

Journalist Irma Sørensen (66) gift med revisor Erik Lindberg. Materialist Steen Andersen (67) gift med Bente Christensen, Århus. Peter Langballe (67) gift med kontorassistent Lene Jørgensen. Mette Boelsmand gift med Leo Nielsen, Fjellerup. Jens Ch. Andersen (54) gift med lærerinde Karen Kristensen. Conny Laursen (71) gift med Flemming Kjær Pedersen, Thorsager. Else Mejniche (69) gift med urmager John Lund Andersen. Kaj Borup gift med Margith Lassen. Jytte Ejlersen gift med Andreas Jensen. Elevforeningen ønsker til lykke.

Udvidet maskinmestereksamen er bestået af Anders Kromand Hansen. Svendeprøve som kleinsmed er bestået af Svend Klinkby. Svendeprøve som tømrer er bestået af Christian Holm Pedersen. Hanne Nielsen (69) er udlært som apotekerassistent. Svendeprøve som mekaniker er bestået af Søren Gerstrøm. Lærereksamen er bestået af Jane Winther. Studentereksamen er bestået af Leo Guldman Sørensen, Kjeld Andersen, Elisabeth Højholt og Anita Jensen. HF er bestået af Gerda Dahlin og Solveig Høj.

2 af skolens gamle elever har i årets løb udgivet en digtsamling, nemlig Birthe Arnbak: »Nye skjulesteder« og debutanten Anne Vildrik: »Vindene suser«.

En af skolens nuværende elever i III real, Keld Pedersen, Pindstrup, har gjort sig fortjent til Fysikernålen i guld, en guldnål, der af Danmarks Fysiklærerforening og Familie-Journalen i fællesskab tildeles skoleelever, der i fritiden har lavet en afhandling eller en konstruktion af fysisk eller teknisk karakter. Kelds arbejde var et beundringsværdigt stykke avanceret electronic med forstærkerapparat, indbygget lysshow, FM-radioapparat, tonemixer, kunststereoenhed og mange andre spændende ting. Vi gratulerer.

Afgangsholdene 1972

III real A

Jytte Andersen, Strøby. Torben Carstens, Frederikslund. Poul Anders Bang Christensen, Koed. Birgit Christiansen, Pindstrup. Anni Jensen Frandsen, Kolindbro. Else Marie Gerberg, Mørke. Peter Hald, Ryomgård. Mette Hansen, Hellerup. Anna Mette Jensen, Marie Magdalene. Kirsten Løgstrup Knudsen, Pindstrup. Birte Kristiansen, Marienhoff. Kirsten Mortensen, Pindstrup. Pia Nielsen, Mørke. Lone Nielsen, Kolind. Bente Pedersen, Koed. Inge Sandberg Petersen, Kærende. Ingelise Rygård Rasmussen, Pindstrup. Per Rygård, Ryomgård. Rita Svenning Sørensen, Nimtofte.

III real B

Inger Bloch Andersen, Sivested. Palle Riis Andersen, Pindstrup. Susanne Kjær Andersen, Ryomgård. Susanne Christensen, Ryomgård. Bjarne Grønholt Eriksen, Marie Magdalene. Ib Eriksen, Pindstrup. Lisbeth Greve, Ryomgård. Ingelise Jensen, Nimtofte. Lisbeth Rytter Jensen, Nimtofte. Mariette Johansen, Mørke. Hans Henrik Kjølby, Pindstrup. Benny Daugård Laursen, Bøjstrup. Erna Møller Mathiassen, Nimtofte. Ulla Møller Mathiassen, Nimtofte. Henny Brokjær Nielsen, Mørke. Jørn Grådal Nielsen, Pindstrup. Anna Margrethe Pedersen, Vivild. Elli Pedersen, Marie Magdalene. Rita Sørensen, Nimtofte. Anna Birgithe Thomassen, Nimtofte. John Veje, Ryomgård. Rita Holst Jensen, Nimtofte. Ulla Holst Jensen, Nimtofte. Poul Holm Pedersen, Ryomgård.

9. klasse

*Jens Flindt Hansen, Mesballe. *Johannes Jensen, Mørke. Inger Marie Steen Jørgensen, Ryomgård. Linda Kjær Kristensen, Ryomgård. *Karsten Greve Rasmussen, Glæsborg. Joan Nielsen, Ryomgård. *Tove Schacht Poulsen, Grenå. Peder Carlo Babies, Pindstrup. *Bent Johansen, Pindstrup. *Kaj Verner Kruse Rasmussen, Ringsø. *Erik Mønster, Ringsø. *Rasmus Bæk, Ommestrup. *Niels Sørensen, Attrup. Harry Katholm, Attrup. *Hans Ole Johansen, Koed. *Finn Johansen, Koed. Niels Thorup, Mørke. *Mona Jepsen, Kolindbro.

De med * mærkede bestod Teknisk Forberedelseseksamen.

10. klasse (Udvidet teknisk forberedelseseksamen)

Niels Jørgen Lund Jørgensen, Kolstrup, Nimtofte. Lars Kristensen, Pindstrup. Finn Rasmussen, Mørke. Bjarne Schmidt, Pindstrup. Lars Thyrrø Sørensen, Koed.

Årsoversigt 1. juni 1971- 31. maj 1972

Indtægter:

Bankbeholdning	5.610,89
Girobeholdning	3.800,03
Kassebeholdning	0,00
Kontingenter og årsskrifter	8.594,00
Tilskud til årsskrifter fra R. R.	1.967,60
Renter	224,74
Gave	100,00
Axel Munchs mindelegat	50,00
	<u>20.347,26</u>

Udgifter:

Gaver, blomster m. v.	199,50
Efterårsfest 1971	1.236,50
Annoncer	136,30
Porto	907,60
Bogtrykker	7.519,74
Axel Munchs mindelegat	50,00
Overført til »Mindefonden«	100,00
Bankbeholdning	8.982,89
Girobeholdning	1.214,73
Kassebeholdning	0,00
	<u>20.347,26</u>

Status pr. 31. maj 1972

Bankbeholdning	8.982,89
Girobeholdning	1.214,73
Kassebeholdning	0,00
	<u>10.197,62</u>

Ryomgård, den 3. august 1972. *Maja Adelsbøll.*

Revideret:

Hinnerup, den 18. august 1972. *J. Jacobsen.*

Randers, den 21. august 1972. *K. Vester-Petersen.*

Redaktionelt

I lighed med sidste år fremtræder elevskriftet ikke alene som julehilsen til elevforeningens medlemmer, men er tillige årsberetning for skolens forældrekreds. Der er derfor medtaget en del stof, som normalt ikke findes i elevskriftet, men det er vort håb, at dette stof også kan interessere gamle elever.

Denne julehilsen ville ikke være blevet til uden den venlighed og villighed, vi har mødt under vort arbejde, og uden den store hjælp fra vore mange leverandører på skolen og uden for skolen.

Vi siger »Hjertelig tak«!

Redaktionen.

